
Souhrnná teritoriální informace Makedonie (FYROM)

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským úřadem ČR ve Skopje (Makedonie) ke dni 20.
9. 2017 11:04

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

---

1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled (s.2)
2. Zahraniční obchod a investice (s.11)
3. Vztahy země s EU (s.17)
4. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR (s.20)
5. Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu (s.26)
6. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu (s.32)
7. Kontakty (s.43)

1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled

1.1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled

1.1. Oficiální název státu, složení vlády

1.1.1 Oficiální název státu

Ústavní název země je **Makedonská republika** (Republika Makedonija).

V EU a na multilaterálních fórech se používá název **Bývalá jugoslávská republika Makedonie** (The Former Yugoslav Republic of Macedonia), pod nímž byla Makedonie přijata do OSN.

Ve vnitřních záležitostech a bilaterálních vztazích, včetně bilaterálních mezinárodních smluv, mezi ČR a Makedonií se používá název **Makedonská republika (MK)**.

Podkapitoly:

- 1.1. Oficiální název státu, složení vlády
- 1.2. Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení (vč. národnosti, náboženských skupin)
- 1.3. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.
- 1.4. Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let
- 1.5. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba
- 1.6. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)
- 1.7. Daňový systém

1.1 Oficiální název státu, složení vlády

1.1.2 Složení vlády

Makedonská [vláda](#) má 26 členů (předseda, 4 místopředsedové, 14 resortních ministrů a 7 ministrů bez portfeje) a patří v regionu k nejpočetnějším.

Jméno	Funkce
-------	--------

Zoran Zaev (SDSM)	Předseda vlády
Bujar Osmani (DUI)	Místopředseda vlády pro evropské integrace a ministr bez portfeje
Hazbi Lika (DUI)	Místopředseda vlády pro politický systém a vztahy mezi komunitami, tj. pro Ohridskou rámcovou dohodu
Kočo Andruš (Hospodářská komora Makedonie)	Místopředseda vlády pro hospodářskou oblast a ministr bez portfeje
Dragan Tevdovski (SDSM)	Mínistr financí
Oliver Spasovski (SDSM)	Ministr vnitra
Nikola Dimitrov (SDSM)	Ministr zahraničních věcí
Radmila Šekerinska Jankovska (SDSM)	Ministr obrany
Bilen Saljiji (DUI)	Ministr spravedlnosti
Kreshnik Bekteshi (DUI)	Ministr hospodářství
Ljupčo Nikolovski (SDSM)	Ministr zemědělství, lesnictví a vodohospodářství

Arben Taravari (Aliance pro Albáncie - Hnutí pro reformy v DPA)	Ministr zdravotnictví
Renata Treneska Deskoska (SDSM)	Ministr školství a vědy
Suhejl Fazlu (Aliance pro Albáncie - Národní demokratická renesance)	Ministr pro místní samosprávu
Goran Sugareski (SDSM)	Ministr dopravy a spojů
Sadula Duraku (DUI)	Ministr životního prostředí a územního plánování
Mila Carovska (SDSM)	Ministr práce a sociálních věcí
Robert Aladžovski (SDSM)	Ministryně kultury
Damjan Mančevski (SDSM)	Ministryně pro informatiku a veřejnou správu
Robert Popovski (SDSM)	Ministr bez portfeje
Edmond Adjemi (SDSM)	Ministr bez portfeje
Adnan Kahlil (Strana hnutí Turků v koalici se SDSM)	Ministr bez portfeje

Samka Ibraimovski (Strana pro celkovou emancipaci Romů)	Ministr bez portfeje
Ramiz Merko (DUI)	Ministr bez portfeje
Zorica Apostoloska (NSDP)	Ministr bez portfeje
Zoran Šapurič (LDP)	Ministr bez portfeje

1.2 Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení (vč. národnosti, náboženských skupin)

1.1. Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení (vč. národnosti, náboženských skupin)

1.2.1. Počet obyvatel, hustota na km², podíl ekonomicky činného obyvatelstva 2 071 278 obyvatel (podle údajů Státního statistického úřadu z 31.12.2015

- Počet ekonomicky činného obyvatelstva (produktivní věk 15-64 let) – 961 416 (31.12. 2015)
- Průměrná hustota obyvatel na km² je 80,51

* *Poslední sčítání lidu proběhlo v r. 2002. Další pokusy o řádné sčítání lidu v letech 2011- 2012 skončily fiaskem, nový termín sčítání je v nedohlednu.*

1.2.2. Průměrný roční přírůstek obyvatelstva a jeho demografické složení

V roce 2016* se narodilo 23 075 dětí (63 denně), ve stejném roce zemřelo 20 461 občanů (56 denně). Přirozený

přírůstek činil 2.614 obyvatel.

* *Problémem při přípravě STI pro Makedonskou republiku zůstává nemožnost získat aktuální statistiky kvůli harmonogramu Státního statistického úřadu, podle kterého by měly být informace pro rok 2016 publikovány až po 2.7.2017 (viz http://www.stat.gov.mk/KalendarSoopstenija_en.aspx?rbtxt=6).*

1.2.3. Národnostní složení

- Makedonci 64,2 % (1 297 981)
- Albánci 25,2 % (509 083)
- Turci 3,9 % (77 959)
- Rómové 2,7 % (53 879)
- Srbové 1,8 % (35 939)
- Ostatní (Arumuni, Bulhaři...), 2,2 % (Arumuni - 9 695, 0,5%)

Poslední (a diskutabilní) census v r. 2002 přinesl, ve srovnání se sčítáním v r. 1994, snížení procentuálního podílu Makedonců ze 67 % na současných 64,2 % a naopak zvýšení počtu Albánců z 22,4 % na 25,2 %. Uvedené údaje jsou spíše indikativní, přesný obrázek o národnostním složení neexistuje.

1.2.4. Náboženské složení

Většinové: pravoslavné vyznání, muslimské vyznání

- 67 % pravoslaví
- 30 % islám
- 0,5 % římskokatolické
- 2,5 % ostatní

1.3 Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.

Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let

	2012	2013	2014	2015	2016
HDP (mil. USD)	10.113	10.219	11.332	11.751	11.923
HDP na osobu	5.228	4.955	5 485	5.687	6.041

(USD)					
Reálný růst HDP (%)	-0,4	3,1	3,5	3,6	3,4
Inflace (průměr v %)	3,3	2,8	-0,2	0,5	1,2
Nezaměstnanost (%)	31,0	29,0	27,6	24,6	24,0
Vývoz (mil. EUR)	3.993,	4.259,6	4.933,8	5.224,8	5.650,2
Dovoz (mil. EUR)	6.255,2	6.364,1	7.276,1	6.824,9	7.877,2
Bilance běžného účtu (mil. EUR)	-298,3	-194,5	-163,9	-161,9	-161,5
Bilance finančního účtu (mil. EUR)	264,3	154,3	111,6	103,6	71,5
Deviz.rezervy (mil. EUR)	2.193,3	1.993,0	2.436,5	2.389,0	2.485,2
Zahraniční dluh (mld. EUR)	5.171,7	5.219,7	5.954,4	6.213,9	6.095,9
Devizový kurz (EURO/MKD)	62,44	62,14	61,14	61,41	61,41
Saldo státního rozpočtu (v % HDP)	3,8	-3,9	-4,2	-5,1	-4,8

Zdroje: Makedonský statistický úřad, Ministerstvo financí a Národní banka RM

Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru:

Urychlení evropského a transatlantického integračního procesu by jistě napomohlo lepší hospodářské i bezpečnostní situaci. Nicméně současné vedení země však v praktické rovině nedokázalo přesvědčit, že tento cíl patřil mezi jeho skutečné priority. Původně se zdál být klíčem k odblokování euroatlantické integrace země nevyřešený spor se sousedním Řeckem o název státu. V posledních několika letech se však zhoršila situace v oblasti vlády práva, svobody médií, nezávislosti soudnictví a vymahatelnosti práva, svobody médií apod.. Bez zlepšení této situace v zemi nelze čekat vstup do NATO a zahájení jednání o přistoupení do EU. Situaci zkomplikovaly i nedávné volby koncem roku 2016 a

poměrně těžká povolební vyjednávání. Bez stabilní politické situace v zemi lze jen stěží očekávat skutečný ekonomický boom a výrazné zlepšení situace, pokud jde o rizikovost zahraničních investic směřujících mimo svobodné ekonomické technologické zóny.

1.4 Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

	2012	2013	2014	2015	2016
Příjmy (mld. MKD)	138 073	140 267	145 929	163 280	181 820
Výdaje (mld. MKD)	155 840	159 520	168 063	181 777	201 798
Saldo (mld. MKD)	-17 767	-19 253	-22 134	-18 497	-19 978

Zdroj: Bulletin MF MK

1.5 Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba

Vnější finanční pozice země je poměrně nevyrovnaná, relativně křehká, platební bilance vykazuje každý rok záporné saldo, což vyžaduje zajištění peněz z vnějších zdrojů. Deficity obchodní bilance se sice nyní daří částečně nahrazovat přílivem zahraničních investic. Vláda je proto relativně opatrná v otázce dalšího zadlužování země. V posledních letech 20. století (1996 – 1998) se deficit pohyboval v rozmezí 6–8 % HDP, ale vláda N.Gruevského (od r. 2006) se cíleně zaměřila na jeho snižování. Problémem je to, že i podle názoru Světové banky či MMF makedonská vláda často neposkytuje objektivní údaje a např. část dluhu je neprůhledně přesouvána na státní podniky.

	2012	2013	2014	2015	2016
Bilance běžného účtu	-223,7	-146,8	-113,7	-111,5	-107,1
Bilance finančního účtu	196,1	116,4	73,0	71,5	69,1
Devizové rezervy	2 193,3	1993,0	2 436,5	2 485,2	2 582,4

mil. EUR

Zdroj: Národní banka RM

Veřejný dluh vůči HDP

	2012	2013	2014	2015	2016

Veřejný dluh vůči HDP (%)	38,3	40,5	46,0	48,0	51,2
---------------------------	------	------	------	------	------

Zdroj: Národní banka RM

Zahraniční zadluženost, dluhová služba:

Zahraniční zadlužení země v r. 2016 dosáhlo 4.177,39 mil. EUR. Ve struktuře dluhu nedošlo k výraznějším změnám a více než polovinu zahraničního dluhu tvoří závazky vůči multilaterálním věřitelům (IDA, IBRD, EIB, EU a EBRD). Zvýšil se však podíl bilaterálních věřitelů (nyní 11,9%) a u privátních nedošlo prakticky k velkým změnám 29,7 % (z toho 21,1% představují euro-dluhopisy).

Z analýzy MMF vyplývá nutnost co nejrychlejšího přesunu od úvěrování ze zahraničích k domácím zdrojům (vládní dluhopisy, nominované v domácí měně, apod.).

	2012	2013	2014	2015	2016
Zahraniční dluh (v mil. EUR)	2.414,9	2.908,89	3.281,4	3.999,73	4.177,39

Zdroj: MF MK

1.6 Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Bankovní sektor MK byl privatizován. Od dubna 1992, kdy byla zavedena po osamostatnění země vlastní makedonská měna, prodělal podstatné změny. Zákon o bankách a spořitelnách z května 1993 stanovil pravidla pro zakládání bank, mj. minimální základní kapitál ve výši 1,5 mil. USD pro banku, která provádí pouze tuzemský platební styk, resp. 4,5 mil. USD pro banku, která má oprávnění provádět operace se zahraničím. Tyto částky byly změnou zákona z dubna 1996 zvýšeny na 3,5 mil. USD, resp. 11 mil. USD. V roce 1996 byl založen "pojistný fond vkladů", jehož akcionáři se staly všechny banky a spořitelny.

V Makedonii funguje 17 bank, mezi největší z nich patří **Stopanska banka** (řecký kapitál), **Komercijalna banka** (makedonští vlastníci, 8%-ní podíl EBRD), **NLB Tutunska banka** (slovenský vlastník, který však avizuje, že bude pobočky na Balkánu, včetně makedonské, v tomto roce prodávat), **Ohridska Banka** (Société Général), Stopanska Banka-Bitola, Uni Banka, atd. Všechny uvedené banky mají své pobočky v regionálních centrech země. Z hlediska českého vývozu jsou první čtyři uvedené banky přijatelné pro pojištění EGAP (resp. financování vývozu prostřednictvím ČEB).

Makedonie má vcelku velmi dobré ekonomické výsledky. Makrodata centrální banky ukazují trvalý růst DPH kolem 3,4%. Země má zdravý vývoj ekonomiky, růst zahraničních investic v roce 2016 sice zpomalil, oproti roku 2015, ale pořád dosáhl 18% ročně (hlavně v oblasti infrastruktury). Země má poměrně vysokou míru nezaměstnanosti (24,0%), která má ale trvale klesající tendenci v porovnání s předešlými léty a je pořád jedna z nejnižších na Balkáně. Inflace 2016 celkově byla kolem 1,01%. Nyní je stanoven jako cíl pro 2017 výše 0,5%, což se celkem daří, protože v prvním Q/2017 klesla inflace na 0,5%. Obdobné hodnocení mají i mezinárodní instituce WB, IMF apod.. Zdravé finance - mimořádně nízký deficit, růst zadlužení je kolem 2,49% ročně (! světový průměr je 6%). Zvyšují se příjmy do rozpočtu ve volně směnitelných měnách (VM) hlavně z důvodů transferů obyvatel, kteří pracují v zahraničí. Rezervy ve VM kolem 4,1% DPH. Celkový dluh 71,9% DPH z toho 36, % dluhu tvoří dluhy soukromých firem. Kreditní růst je kolem 5,9%, **PROTO SI ZEMĚ MŮŽE DOVOLIT AŽ 4% ÚROK VKLADU v BANKÁCH**. V roce 2016 mají občané Makedonie uloženo na účtech u místních bank 3,6 miliard

EURO, vklady jsou pak pojištěny 100% až do výše 30.000 EURO. Kurz EUR/Makedonský reál je již několik let bez výrazných výkyvů kolem 61,5, momentálně aktuální kurz je 1EUR = 61,56 Makedonský denár.

1.7 Daňový systém

Vláda N. Gruevského prosadila daňovou reformu a zavedení rovné daně ze zisku právnických osob a příjmu fyzických osob ve výši 12% od 1.1.2007 a od r. 2008 ve výši 10%. Výrazné snížení daňového zatížení, na základě kterého se MK stala zemí s nejnižšími daněmi v Evropě, je součástí balíku opatření, jejichž cílem bylo především nastartování ekonomického růstu založeného na přílivu zahraničních investic. Všechna tato opatření zůstala bez jakýchkoliv změn i v roce 2016.

Daňové sazby:

přímé daně:

- korporativní daň 10 % ze zdanitelného zisku
- 0 % (u reinvestovaného zisku)
- z příjmu fyzických osob 10 %
- ve svobodných ekonomických zónách a technologických parcích jsou investoři po dobu 10 let osvobozeni od placení daně z příjmu, DPH, zdravotního a sociálního pojištění zaměstnanců, celních poplatků i místních daní.

nepřímé daně:

- DPH (= DDV): všeobecná: 18 %, snížená: 5 %
- DPH (DDV = danok na dodadena vrednost) byla v MK zavedena k 1. dubnu 2004.

Od daně z přidané hodnoty jsou zcela osvobozeny:

- prodej a pronájem budov a bytů (vyjma prvního prodeje, uskutečněného do 5 let od doby výstavby);
- poštovní služby;
- bankovní, finanční služby a služby pojišťoven;
- kulturní služby, poskytované veřejnými institucemi;
- zdravotní a vzdělávací péče;
- software;
- mezinárodní osobní doprava.

Spotřební daň činí 8 - 13% podle druhu výrobku.

2. Zahraniční obchod a investice

Situace zůstává beze změny jak v roce 2016, tak následně v roce 2017. Čeští občané/podnikatelské subjekty mohou využít bezcelní kvóty, kterými je vývoz ze zemí EU do Makedonie recipročně usnadňován (viz Stabilizační a asociační dohoda s EU). MK má bilaterální dohody o volném obchodu s Ukrajinou, Tureckem a zeměmi EFTA. Další, především regionální bilaterální dohody, byly nahrazeny členstvím země v CEFTA. Celkově to Makedonii umožňuje přístup na trhy až s 650 mil. spotřebiteli.

Podkapitoly:

- 2.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo
- 2.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU
- 2.3. Komoditní struktura
- 2.4. Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)
- 2.5. Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)
- 2.6. Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

2.1 Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo

Zahraniční obchod

	2012	2013	2014	2015	2016
Vývoz (mil. EUR)	3.554,0	3.791,0	4.391,1	4.650,2	5.015,3
Dovoz (mil. EUR)	5.567,1	5.664,0	6.475,7	6.877,2	7.172,5
Saldo (mil. EUR)	-2.013,1	-1.873,0	-2.084,6	-2.227,0	-2.157,2

Zdroj: Národní banka RM

2.2 Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Největším zahraničním obchodním partnerem ve vývozu i dovozu jsou trvale státy EU. Důležitými trhy pro MK jsou také země bývalé SFRJ. V bilaterálních obchodních vztazích je největším makedonským obchodním partnerem Německo, následované Velkou Británií, Řeckem, Srbskem, Itálií a Bulharskem. Stejná či podobná teritoriální struktura je vlastní i ostatním zemím západního Balkánu (Srbsko, Černá Hora, BiH). Aktuální údaje k zahraničnímu obchodu jsou na stránkách [Státního statistického úřadu](#).

Země s největším objemem obchodní výměny s Makedonskou republikou, leden – prosinec 2016

Země	Objem v EURO	Struktura	Vývoz v EURO	Struktura	Dovoz v EURO	Struktura	Krytí dovozu vývozem
CELKEM	11 306 087	100.0	3 712 418	100.0	4 451 841	100.0	67.8
Německo	2 823 269	23.3	1 875 098	41.4	948 171	11.1	253.4

Velká Británie	855 919	7.9	51 876	1.4	804 043	12.3	7.6
Řecko	786 504	7.3	220 727	4.6	565 777	9.2	34.0
Srbsko	856 325	7.0	258 286	5.2	598 039	8.2	43.2
Itálie	426 563	5.6	171 053	6.1	255 510	5.3	66.6
Bulharsko	603 621	6.2	244 468	6.6	359 193	6.2	85.3
Čína	524 649	4.3	92 632	1.9	432 018	5.9	21.4
Turecko	441 583	3.6	67 510	1.4	374 073	5.1	18.0
Rumunsko	312 874	2.5	122 606	1.9	190 268	2.9	44.7
Kosovo	266 877	2.2	230 824	4.7	36 052	0.5	640.2
Belgie	312 725	2.5	204 328	3.1	108 397	1.0	212.5
Slovinsko	214 775	1.8	101 463	1.9	220 739	2.2	35.9
Chorvatsko	322 202	2.7	93 831	1.1	111 713	1.5	84.0
USA	195 862	1.6	53 057	1.0	142 806	2.0	37.2
Rakousko	176 958	1.6	63 531	1.1	113 427	1.4	35.3
Rusko	182 093	1.5	42 068	0.9	140 025	1.9	30.0
Nizozemsko	173 041	1.3	68 150	1.4	104 891	1.3	71.1
Bosna a Hercegovina	156 938	1.3	93 020	1.9	63 919	0.9	145.5
Španělsko	155 093	1.3	96 122	2.1	52 903	0.8	81.6
Francie	143 539	1.2	32 921	0.8	70 890	1.2	36.4

Údaje z EUROSTAT pro rok 2016

2.3 Komoditní struktura

Zboží	Vývoz	Struktura v %
Potraviny a živá zvířata	38 189	7,9
Nápoje, tabákové výrobky	22 322	4,5
Suroviny (bez paliv)	26 724	5,4
Fosilní paliva, maziva apod.	8 684	1,8
Oleje ze zvířat a rostlin	1 223	0,2
Chemická zboží	105 357	21,4
Zboží tříděné podle materiálu	95 416	19,3
Stroje a dopravní prostředky	104 249	21,1
Různá hotová zboží	90 171	18,3
Ostatní	414	0,1
Celkově	492 749	100,0

Údaje Státního statistického úřadu za r. 2016 v mil. EURO.

Zboží	Dovoz	Struktura v %
Potraviny a živá zvířata	68 489	9,4
Nápoje, tabákové výrobky	7 136	1,0
Suroviny (bez paliv)	26 053	3,6
Fosilní paliva, maziva apod.	104 859	14,4
Oleje ze zvířat a rostlin	5 619	0,8
Chemická zboží	82 784	11,4

Zboží tříděné podle materiálu	248 711	32,4
Stroje a dopravní prostředky	136 420	18,7
Různá hotová zboží	46 976	6,5
Ostatní	622	0,1
Celkově	727 669	100,0

Údaje Státního statistického úřadu za r. 2016 v mil. EURO.

2.4 Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)

V Makedonii v současné době existuje návrh na 15 tzv. technologických průmyslových rozvojových zón (TPRZ), některé z nich fungují, zatím 4 (Skopje 1, Skopje 2, Štip a zóna v Tetovu). Ostatní jsou spíše pouze "na papíře" (viz příložená mapka). Výhradně zahraniční investoři, kteří by měli pro vznikající výrobky, jež mohou směřovat pouze na export, používat výhradně vyspělých čistých technologií, dostávají zasítovaný pozemek do pronájmu na 99 let a ve srovnání s místními firmami mají řadu zvýhodnění: po dobu 10 let jsou osvobozeni od placení daně z příjmu, DPH, zdravotního a sociálního pojištění zaměstnanců, celních poplatků i místních daní. Zóny jsou řízeny [Ředitelstvím pro TIDZ](#), na jehož webových stránkách lze nalézt potřebné informace v anglickém jazyce: <http://www.fez.gov.mk>.

2.5 Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

Získání věrohodných údajů je v tomto případě poněkud komplikované. Zatímco vláda, ve snaze zveličít svoje úspěchy nadsazuje čísla, zvýšení FDI o 40% oproti roku 2015, nevládní zdroje uvádějí údaje až o 30% nižší. V zásadě však lze situaci v oblasti FDI označit jako uspokojivou, úroveň FDI dosahuje cca 70% projektované výše. V lednu a únoru 2017 přímé zahraniční investice činily 59,1 mil. EUR. Pro první čtvrtletí roku 2017 uvádí centrální banka nárůst FDI o 25% oproti stejnému období roku 2016.

Nejúspěšnějším rokem stále zůstává rok 2001. Na účty byly připsány prostředky z prodejů realizovaných v roce 1999, např. jediné ropné rafinerie OKTA (poblíž Skopje) řecké společnosti Hellenic Petroleum (54% akcií za 32 mil. USD). V roce 1999 byla privatizována největší obchodní banka "Stopanska banka" (Hellenic National Bank, EBRD a IFC 85% akcií za 87 mil. USD, z toho řecký partner 65%, EBRD a IFC po 10%). V roce 2000 koupil makedonský Telecom maďarský vlastník, který byl v r. 2011 obviněn z mnohamilionové korupce (nyní je tato korupce potvrzena, v novinách byly publikovány detaily o platbách, které Maďaři realizovali do USA).

Bezpečnostní krize v r. 2001 ukončila období velkých investic. Vzhledem k politické krizi roku 2016, která byla "ukončena" novými volbami do parlamentu a následným zdlouhavým jednáním o vládní koalici, je přirozeně země vnímána jako relativně nestabilní, nicméně investoři mají zájem. FDI za prvních 9 měsíců roku 2016 byly ve výši 199,45 mil. EUR. Největšími investory v MK z teritoriálního pohledu jsou: Německo (23,2 milionů EUR), Turecko (23,14 mil. EUR), Itálie (12,46 mil. EUR), Bulharsko (11,72 mil. EUR). Podle sektorů byly největší investice do průmyslové výroby (38,25 mil. EUR), financí a pojištění (15,35 mil. EUR), důlní průmysl (15,08 mil. EUR), výroba elektrické energie (11,02 mil. EUR), stavebnictví (10,79 mil. EUR). Celkové investice, včetně FDI, činily za prvních 9 měsíců roku 2016 (další data nejsou k dispozici) celkem

358,5 mil. EURO což je o 141,7 mil EUR zvýšení oproti roku 2015.

Nyní pro rok 2017 se hovoří o velké investici americké firmy do důlního průmyslu (těžba zinku, stříbra, zlata, mědi a olova). Zatím se o této investici vedou jednání a její realizace vzbuzuje velká očekávání ve státním sektoru. Jedná se o důlní sektor, který se podílí 3,5% na tvorbě makedonského HDP. Další velký americký investor již započal s výstavbou továrny - V roce 2016 začala US firma AMPHENOL s výstavbu 3 továren na výrobu automobilových, železničních a leteckých součástí. Dvě továrny jsou již dokončeny a uvedeny do provozu (2.500 pracovních míst v oblasti Kočani) a třetí továrna se momentálně dokončuje v bývalé továrně ATOM- v Kočani (dalších 400 zaměstnanců).

Zahraniční investice (v mil. EUR)

	2012	2013	2014	2015	2016 (prvních 9 měsíců)
FDI	117,3	263,8	278,0	249,1	199,45

Zdroj: Národní banka MK

2.6 Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Podmínky i v roce 2017 zůstávají prakticky nezměněné. Společnost se zahraniční kapitálovou účastí má ze Zákona o obchodních společnostech stejná práva a povinnosti jako domácí subjekt. Není-li zákonem stanoveno jinak, může zahraniční účast činit až 100%. Zákon stanoví 5 forem podniků, nejobvyklejší je společnost s ručením omezeným a akciová společnost.

V MK neexistují restrikce oblastí pro vstup zahraničního investora. Makedonie je členem MIGA od r. 2004. V dubnu 2015 agentura Standard and Poor's vydala své hodnocení MK a potvrdila dlouhodobé úvěrové ratingy jako BB- „stabilní“.

Od r. 2008 je zavedena plošná daň ze zisku právnických osob a z příjmu fyzických osob ve výši 10%. Vláda přijala program investičních pobídek a rozvoje svobodných ekonomických zón stimulující zahraniční investory, který má již jisté konkrétní výsledky a otevření výrobních kapacit v MK, kapitálový vstup na makedonský trh již realizovalo či avizovalo několik větších zahraničních společností (Johnson Controls, Weibo, Société Générale koupila kontrolní balík akcií Ochridské banky atd.).

Na reinvestovaný zisk je nulová daň, stejně jako ve svobodných ekonomických zónách a technologických parcích.

3. Vztahy země s EU

V dubnu 2001 Makedonie podepsala s EU Dohodu o stabilizaci a přidružení, která vstoupila v platnost v dubnu 2004. Přihlášku ke členství v EU Makedonie podala v březnu 2004 a v prosinci 2005 získala kandidátský status. Navzdory již šestkrát (od r. 2009) zopakovanému doporučení Evropské komise k zahájení přístupových rozhovorů nedošlo kvůli sporu s Řeckem ohledně názvu makedonského státu (pozn.: MK v r. 2008 žalovala Řecko u Mezinárodního soudního dvora, který v prosinci 2011 potvrdil jedno ze tří makedonských obvinění, avšak verdikt nepřinesl do řešení sporu žádný pokrok), situaci nevyřešil ani tzv. High Level Accession Dialogue (2012-13), který se zaměřoval na vládu práva, svobodu tisku, reformu státní správy, volební zákon a tržní ekonomiku. Přesto se právě ve většině těchto oblastí situace v posledních letech zhoršila. Situace tak zůstala v roce 2016 nezměna. Je třeba však přiznat, že země EU zůstávají i v roce 2016 největšími obchodními partnery Makedonie.

Podkapitoly:

- 3.1. [Zastoupení EU v zemi](#)
- 3.2. [Obchodní vztahy země s EU](#)
- 3.3. [Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU](#)

3.1 Zastoupení EU v zemi

Delegace Evropské unie

Adresa: Sv. Kiril i Metodij 52b, 1000 Skopje

Telefon: (+389) 2 3248 500

Telefax: (+389) 2 3248 501

E-mail: Delegation-fyRMacedonia@eeas.europa.eu

Web: http://eeas.europa.eu/delegations/the_former_yugoslav_republic_of_macedonia/index_en.htm

Vedoucí obchodního oddělení EU v Makedonii:

Mr. Jaromir Levicek

Jaromir.LEVICEK@eeas.europa.eu

3.2 Obchodní vztahy země s EU

Země Evropské unie jsou největším MK obchodním partnerem. Jejich podíl na MK exportu dosahuje 60%, na importu 48%. Mezi hlavní MK vývozní položky patří feronikl, železo, ocel a textilní výrobky, v dovozu se jedná především o ropu, elektřinu, válcovanou ocel a vozidla.

Objem obchodní výměny Makedonské republiky s vybranými státy EU (leden-prosinec 2016)

Země	Dovoz (%)	Dovoz (tis. EURO)	Vývoz (%)	Vývoz (tis. EURO)	Objem (tis. EURO)
EU 28	63,5	4 451 841	76,6	3 712 418	8 164 259
Německo	11,1	948 171	41,4	1 875 098	2 639 514

Velká Británie	12,3	804 043	1,4	51 876	855 919
Řecko	9,2	565 777	4,6	220 727	786 504
Itálie	6,2	255 510	6,1	171 053	426 563
Bulharsko	5,3	359 193	6,6	244 468	603 661
Rumunsko	2,9	190 268	1,9	122 606	312 874
Belgie	1,0	108 397	3,1	204 328	312 725
Slovinsko	2,2	220 739	1,1	101 463	322 202
Chorvatsko	1,5	122 533	1,9	82 119	204 652
Rakousko	2,0	113 427	1,0	63 531	176 958
Nizozemsko	1,3	104 891	1,4	60 583	165 474
Španělsko	1,2	52 903	1,4	96 122	149 025
Francie	1,4	70 890	0,8	32 921	103 811

Zdroj: Státní statistický úřad MK

3.3 Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU

Pomoc ze strany EU je zaměřena na pomoc zemi dokončit reformy potřebné pro budoucí začlenění do organizace. Od r. 1992 do zavedení nového Nástroje předvstupní pomoci (IPA) v r. 2007 přesáhla finanční pomoc MK, rozdělovaná především prostřednictvím programů PHARE a CARDS více jak 800 mil. Eur. V rámci první fáze IPA (2007- 2013) byly přes jejich 5 komponentů v zemi realizovány projekty v hodnotě více než 620 mil. EUR.

V rámci druhé fáze předvstupní unijní pomoci (IPA II) byl pro Makedonii na plánovací období 2014-2020 vyčleněno celkem 664,2 mil. EUR, tj. cca 95 mil. EUR ročně. Zatímco MK vláda při přípravě tzv. Country Strategy Paper tlačila, aby co největší podíl financí směřoval do oblasti dopravy (především na panevropské dopravní koridory, včetně výstavby dálnic), EK kladla důraz na životní prostředí (nejen čistíčky, ale rovněž změny příslušné legislativy a vytvoření odpovídajícího prostředí v této oblasti), právní stát, občanskou společnost a reformu veřejné správy.

V sektoru „Demokracie a vládnutí“, s rozpočtem 122,9 mil. EUR, budou financovány projekty v oblastech: veřejná správa, demokratizace institucí, mezietnické vztahy, občanská společnost a programy EU. V sektoru „Vláda práva a základní práva“, s rozpočtem 83 mil. EUR, se pomoc IPA zaměří na korupci, soudnictví, policii, migraci a hranice, základní práva, romskou menšinu, svobodu vyjadřování a media. V sektoru „Životní prostředí a klimatická změna“, s rozpočtem 112,9 mil.

EUR, budou financovány projekty v oblastech: odpadní vody, kvalita ovzduší, vody, energetická efektivita i snížení rizika přírodních katastrof. V sektoru dopravy, za 112,9 mil. EUR, se pomoc EU zaměří na: silniční a železniční infrastrukturu, bezpečnost provozu či městskou zelenou dopravu. V sektoru „Konkurenceschopnost a inovace“, s rozpočtem 73 mil. EUR, to bude výzkum a vývoj či konkurenceschopnost malých a středních podniků. V sektoru „Zaměstnanosti, sociálních politik, vzdělání, podpory rovnost pohlaví a rozvoje lidských zdrojů, s rozpočtem 53 mil. EUR, se EU zaměří na podporu vzdělání, zlepšení sociálních politik a mezisektorovou podporu. V sektoru „Zemědělství a rozvoj venkova“, s rozpočtem 106,3 mil. EUR, budou financovány projekty: pro zajištění zdraví zvířat, investice do infrastruktury a farem, či pozemkové hospodářství. Projekty přeshraniční spolupráce budou probíhat s Řeckem, Bulharskem, Albánií, Kosovem a Srbskem.

Pokud jde o twinningové projekty, lze doporučit zapojení českých zájemců především v pozici hlavních či juniorních partnerů zkušených subjektů z tzv. starých unijních zemí. Dosavadní zkušenosti však ukazují, že ani tento postup nemusí být zárukou získání projektu, jehož kvalita není při rozhodování o vítězi v některých případech rozhodujícím kritériem.

Aktuální informace o vypsání a připravovaných tendrech a twinningových projektech v rámci unijních nástrojů lze získat na:

- webgate.ec.europa.eu
- eeas.europa.eu
- cfd.finance.gov.mk

4. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Od r. 2011 vykazuje vzájemný obchod anomálii představovanou neúměrným nárůstem MK exportu do ČR a propadem vzájemné obchodní bilance (ve srovnání vzrostl MK vývoz do ČR téměř 20x). Situaci nelze přesto hodnotit kriticky, neboť není způsobena systémovými příčinami. Exportní potenciál MK se nijak nezlepšil, naopak český vývoz do MK řadu let stoupal. Za negativním saldem jsou totiž raketově rostoucí reexporty slitin drahých kovů a katalyzátorů pro český automobilový průmysl, kterým český export nedokáže ve „standardních“ komoditách sekundovat. Další významným dovozcem z Makedonie do ČR jsou nadnárodní firmy, které zde v Makedonii otevřely svoje pobočky (většinou jde o automobilový průmysl) a jejich produkci pak dováží do ČR.

Rok 2016 je však zajímavý mimořádně vysokým nárůstem českého exportu do země.

Celkově se tedy obrát českého bilaterálního obchodu zvýšil v roce 2016 na plných 15,4 miliard Kč, oproti 8,1 miliardám Kč v roce 2015, což je 90% nárůst roku 2015. Zdá se, že ČR vykročilo směrem ke snížení vysokého záporného salda. To proto, že český vývoz v roce 2016 dosáhl částky 2,91 miliard Kč, což oproti 2,4 miliardám roku 2015 nárůst o plných 22%. Na doplnění, náš dovoz v roce 2016 činil 12,5 miliard Kč, což je 80% nárůst oproti roku 2015 (5,7 miliard Kč). Výsledky bilaterálního obchodu za období 2015/2014 byly výrazně nižší - obrát - nárůst o 5%, vývoz - nárůst 20%, dovoz - nárůst 5%.

I přes tyto úspěchy v roce 2016 však Česká republika zaujímá momentálně 12. místo mezi všemi zeměmi EU, v jiném vyjádření tedy český vývoz tvoří 2,1% z celkového vývozu zemí EU do Makedonie. V dovozu je pak postavení ČR ještě nižší a to na 14. místě ze všech zemí EU tj. 1,31% z celkového dovozu EU z Makedonie.

Podkapitoly:

- 4.1. [Balance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let](#)
- 4.2. [10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu](#)
- 4.3. [Vzájemná výměna v oblasti služeb](#)
- 4.4. [České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce](#)
- 4.5. [Smluvní základna mezi oběma státy](#)
- 4.6. [Zahraniční rozvojová spolupráce](#)

4.1 Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let

Obchodní výměna ČR – Makedonie (v tis. EUR)

	Vývoz		Dovoz		Obrát		Saldo
	EUR (tis.)	poř.	EUR	poř.	EUR	poř.	
2012	65 573	68.	155 664	57.	221 237	63.	-90 109
2013	72 335	62.	175 849	48.	248 729	59.	-130 560
2014	72 880	64.	206 962	47.	279 297	58.	-130 603
2015	86 323	61.	209 607	49.	295 930	56.	-123 284

2016	107 772	59.	463 394	32.	571 166	42.	-355 622
------	---------	-----	---------	-----	---------	-----	----------

Zdroj: ČSÚ ČR, MPO ČR

Od r. 2011 vykazuje vzájemný obchod anomálii představovanou neúměrným nárůstem MK exportu do ČR a propadem vzájemné obchodní bilance (ve srovnání vzrostl MK vývoz do ČR téměř 20x). Situaci nelze přesto hodnotit kriticky, neboť není způsobena systémovými příčinami. Exportní potenciál MK se nijak nezlepšil, naopak český vývoz do MK řadu let stoupal. Za negativním saldem jsou totiž raketově rostoucí reexporty slitin drahých kovů a katalyzátorů pro český automobilový průmysl, kterým český export nedokáže ve „standardních“ komoditách sekundovat. Další významným dovozcem z Makedonie do ČR jsou nadnárodní firmy, které zde v Makedonii otevřely svoje výrobní pobočky (většinou jde o automobilový průmysl) a jejich produkci pak dováží do ČR.

Roku 2016 je však zajímavý mimořádně vysokým nárůstem českého exportu do země. Celkově se tedy obrat českého bilaterálního obchodu zvýšil v roce 2016 na plných 15,4 miliard Kč, oproti 8,1 miliardami Kč v roce 2015, což je 90% nárůst oproti roku 2015. Zdá se, že ČR vykročilo směrem ke snížení vysokého záporného salda. To proto, že český vývoz v roce 2016 dosáhl částky 2,91 miliard Kč, což oproti 2,4 miliardám roku 2015 znamená nárůst o plných 22%. Posun z 61. na 59. místa ze všech zemí světa, se kterými má ČR obchodní bilaterální vztahy. Na doplnění náš dovoz v roce 2016 činil 12,5 miliard Kč, což je 80% nárůst oproti roku 2015 (5,7 miliard Kč). Posun ze 49. místa na 32. místo. Jen pro doplnění výsledky bilaterálního obchodu za období 2015/2014 byly výrazně nižší - obrat - nárůst o 5%, vývoz - nárůst 20%, dovoz - nárůst 5%.

První čtvrtletí roku 2017 je však zajímavé mimořádně vysokým nárůstem českého obratu. Zatímco bilaterální vývoz v I.Q. 2017 zůstává zhruba o 14% vyšší oproti roku 2016 tj. ze 0,771 miliard Kč vystoupil na 0,876 mil Kč, tak český dovoz v I.Q. 2017 se navýšil ze 2,679 miliard Kč na 2,948 miliard Kč tj. zhruba 10% navýšení. Tyto obě položky způsobily to, že celkový obrat se zvýšil ze 3,555 miliard Kč na 3,719 miliard Kč tj. o téměř 5%. Vzhledem k tomu, že český vývoz do teritoria v roce 2017 stoupá a je v procentuálním vyjádření vyšší než je procentuální navýšení dovozu (poprvé vůbec v historii bilaterálního obchodu), zdá se, že ČR vykročilo směrem ke snížení vysokého záporného salda. Přes tyto úspěchy však Česká republika zaujímá v dovozu zboží z Makedonie momentálně 12. místo mezi všemi zeměmi EU a ve vývozu je pak postavení ČR ještě nižší a to na 14. místě ze všech zemí EU.

4.2 10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu

Podle českého statistického úřadu nedošlo k žádným výrazným změnám v roce 2016 oproti roku 2015, takže mezi hlavní vývozní komodity ČR patří paliva oleje a výrobky látky živičné, vozidla motorová, traktory, kola aj. vozidla, výrobky mlýnské, slad, škroby, inulin, lepek pšeničný, výrobky chemické, sklo a výrobky skleněné, reaktory, kotle, elektrické přístroje, čistící a prací přípravky, cukr a cukrovinky, potraviny živočišného původu, papír, karton, lepenka.

K hlavním dovozním komoditám ČR patří výrobky ze železa nebo oceli, ovoce a ořechy jedlé, tabák a tabákové výrobky, železo a ocel, zelenina, rostliny, hlízy, kořeny požitelné, vozidla motorová, traktory, kola aj. vozidla, nápoje, lihoviny, oděvy a oděvní doplňky, textilie pletené, dopravní zařízení, zinek a výrobky ze zinku.

4.3 Vzájemná výměna v oblasti služeb

Podrobná statistika platební bilance ČNB dle států pro česko-makedonskou vzájemnou výměnu uvádí následující hodnoty pro rok 2016:

- Kredit pro ČR: 349,5 mil. Kč
- Debet pro ČR: 291,0 mil. Kč
- Saldo: 58,5 mil. Kč
- Struktura exportu a importu služeb, nejvíce vyvážené a dovážené služby:

Klíčové jsou **dopravní služby**. V roce 2016 ČR realizovala s MK v oblasti dopravy služby za 154,1 mil. Kč. V opačném gardu se realizovaly dopravní služby za 279,5 mil. Kč. **V cestovním ruchu** proběhly platby z MK strany v hodnotě 167,1 mil. Kč. **Telekomunikační služby, služby v oblasti počítačů a informační služby** ze strany ČR pro MK představovaly hodnotu 28,3 mil. Kč a MK v uvedených oblastech poskytla služby pro ČR v hodnotě 11,5 mil. Kč.

V souvislosti s ekonomickou situací ČSA začalo postupně narůstat pravidelné letecké spojení s ČR. Nejprve začalo ČSA létat v rámci letního letového řádu od 19. května 2016 dvakrát týdně z Prahy do Skopje (Praha/Skopje každý čtvrtek a neděle v 22.30 z letiště Václava Havla Ruzyně, Skopje/Praha každý pátek a pondělí ve 03.30 z letiště Alexandra Velikého, Skopje). Postupně v souvislosti s prudkým nárůstem zájmu o tento let se zvýšilo spojení třikrát týdně. Oblíbená linka však byla v rámci zimního letového řádu pozastavena, ale v letovém řádu roku 2017 je opět nabízena 3x týdně.

České cestovní kanceláře se sice zajímají o možnosti MK turistického ruchu, jde však spíše o okrajovou turistiku. Makedonská infrastruktura není zatím převážně schopna uspokojit ani průměrně náročnou klientelu.

4.4 České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

Největší česká investice byla v roce 2016 realizována firmou Johnson Control, která postavila závod na výrobu automobilových součástí v oblastech Štip ve výši 20 milionů EUR. Jde o první fázi investice, dále by měla být realizována druhá fáze této investice (předpoklad v roce 2017) ve výši dalších 10 mil. EUR.

Další velkou investicí, kterou připravuje firma LOKO Trans je vybudování opravárenského podniku pro veškeré západobalkánské železnice. Výše investice je v první fázi kolem 30 mil. EURO. Firma si již vybrala vhodný areál a nyní se připravuje jeho převedení ze zemědělské půdy do vhodného stavu pro prodej zahraničnímu investorovi.

Jedna ze zajímavých investic byla realizace PPP projektu českého dodavatele iLED, která byla úspěšně v Makedonii (město Ohrid) realizována v období 2013-2015 ve výši téměř 4 mil. EUR. Další zajímavá investice byla výstavba solární elektrárny v jižní části Skopje o instalovaném výkonu 3,6MW.

Další investice byly realizovány firmou Laris Trading Company s.r.o., která v r. 2000 odkupem pohledávky od státní Agentury pro revitalizaci bank získala za téměř 3 mil. eur většinový podíl v makedonské firmě Blagoj Tufanov v obci Radoviš (mrazírny, výrobní závod na zpracování ovoce a zeleniny a zemědělské pozemky v pronájmu) a následně zde investovala další 2 mil. EUR. V r. 2004 byly pozemky (i pod objekty) dle rozhodnutí soudu z prosince 2005 neoprávněně dány ministerstvem zemědělství do užívání jiné firmě, která nechala ovocné sady vykácet a zdevastovala a rozprodala i vybavení firmy. Ta nemůže bez vrácení pozemků vykonávat svoji činnost, ale ministerstvo zemědělství odmítlo pravomocný rozsudek respektovat (pozemky pronajalo jinému zájemci) a vrchní soud v r. 2014 odmítl nárok firmy na

jakékoliv odškodnění za škodu způsobenou předchozím protiprávním krokem ministerstva zemědělství z r. 2004.

Navzdory řadě pokusů českých investorů o vstup na MK trh je situace nejasná. V zásadě uspěla pouze společnost Hydropol, která měla do 31.1.2013 koncesi na revitalizaci a provoz několika malých vodních elektráren. Firma se po vypršení koncese z MK stáhla a na nabídky k dalším podnikatelským aktivitám v MK nereagovala.

Zastupitelský úřad stále častěji řeší problémy českých investorů, kteří se pokusili o vstup do makedonského prostředí a následně se dostali do potíží (Laris Trading Company) i těch, kteří o uplatnění v místních podmínkách zatím pouze usilují (Loko Trans). Na příčiny pravidelně poukazuje ve svých hodnotících zprávách Evropská komise (korupce, politické zásahy, absence vlády práva, selektivní soudnictví, atd.). Ani intervence zastupitelského úřadu, či ústavních představitelů ČR nejsou zárukou vyřešení problémů.

Výjimku (i když ne bez problémů) zatím představuje firma SUMBRO Samokov, kterou v MK založil český investor Real Trade Praha. Po komplikované privatizaci závodu na výrobu stříbrného suveníru v r. 2010 se až v závěru r. 2012 podařilo překonat většinu byrokratických překážek a firma od té doby vyrábí.

V Makedonii působí i další české firmy, avšak ZÚ se o jejich aktivitách dozvídá většinou až v okamžiku, kdy je jimi požádán o pomoc při řešení nějakého problému (NESS Česká republika aj.).

ZÚ nedisponuje informacemi o česko-makedonském společném podniku, který by v zemi působil. Většina českých subjektů využívá místních zástupců nebo obchodních partnerů.

4.5 Smluvní základna mezi oběma státy

Obchodní dohoda mezi Makedonií a Českou republikou byla podepsána dne 19.9.1997 v Praze a vstoupila v platnost dne 10.12.1997 (v r. 2003 byla z české iniciativy vypovězena; její platnost zanikla automaticky vstupem ČR do EU).

Současné vzájemné obchodní vztahy jsou upraveny na základě platných bilaterálních dokumentů uzavřených mezi EU a Makedonií, tj. Stabilizační a asociační dohodou (SAD). Tato dohoda byla členskými zeměmi EU ratifikována v lednu 2004. SAD plně liberalizuje vývoz makedonského zboží do EU, kromě živého skotu, hovězího masa, výrobků z ryb, ovoce, zeleniny a vína. U dovozu z EU se MK zavázala postupně odstranit celní sazby dle harmonogramu pro jednotlivé výrobky v horizontu 10-ti let.

Dohoda o zamezení dvojího zdanění byla podepsána 21.6. 2001 a vstoupila v platnost dne 19.5.2002.

V roce 2005 byla vzájemnou dohodou ukončena platnost Dohody o spolupráci ve veterinární oblasti z r. 1965 a česká strana vypověděla Dohodu mezi vládou ČR a vládou SFRJ o spolupráci na úseku ochrany rostlin z r. 1965.

Dohoda o podpoře investic (2001) a vstoupila v platnost v srpnu 2002. V r. 2005 ČR z důvodu nutnosti harmonizace Dohody o ochraně a podpoře investic s právem EU navrhla změnu několika článků. Příslušný pozměňovací protokol byl na české straně schválen na podzim 2009, MK strana schválení zatím nepotvrdila.

Dne 8.12.2006 byly ve Skopji vyměněny ratifikační listiny ke Smlouvě mezi ČR a MK o sociálním zabezpečení ze 7.10.2005. Smlouva tak vstoupila v platnost ke dni 1.1.2007. Za zásadní změnu, kterou Smlouva přináší, je třeba považovat úpravu v oblasti zdravotní péče, která vychází z principu zachování nároku na poskytnutí nezbytné zdravotní péče při pobytu na

území druhého státu. Náklady však oproti minulosti již nenese stát, ale zdravotní pojišťovna pojištěnce.

4.6 Zahraniční rozvojová spolupráce

Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc

Po překonání hluboké krize v roce 2001 se na jaře 2002 konala v Bruselu donátorská konference věnovaná obnově a rekonstrukci Makedonie, která přislíbila na rozvoj země dary a úvěry ve výši 325 mil.USD.

Řada zemí, např. USA, Nizozemí, Kanada, Dánsko, Itálie, Japonsko, Norsko, Německo, Velká Británie, Rakousko, Švýcarsko, poskytuje Makedonii bilaterální pomoc ve formě technické podpory transformace podniků v souvislosti s hospodářskou restrukturalizací.

V průběhu let došlo k posunu od klasických forem humanitární pomoci k sofistikovanějším formám spolupráce (projekty, studie proveditelnosti, ekologie aj.). V současné době pomoc poskytují především státy EU, USA a mezinárodní organizace.

Země začala čerpat také rozvojové prostředky EU z fondů IPA, ale efektivnímu využití tohoto mechanismu často brání netransparentnost a nedostatečná administrativní kapacita na MK straně.

Pomoc České republiky probíhala v letech 1999 - 2006 a soustředila se na oblasti, které jsou specifikovány jako tzv. sektorové priority ČR: životní prostředí, energetika a další infrastruktura (doprava). Od r. 2007 se intenzivně využívají možnosti tzv. Malých lokálních projektů.

Rozvojová pomoc poskytovaná ČR

V rámci Programu hospodářské obnovy a stabilizace zemí JV Evropy vláda ČR alokovala svým usnesením z r. 1999 částku 2 mld. Kč na materiální pomoc a podnikatelskou angažovanost v regionu JV Evropy. V MK byl v rámci tohoto programu realizován projekt „Díly pro dokončení dopravníku pro povrchový důl Oslomej“ v hodnotě 2,9 mil. Kč.

V roce 2003 poskytla ČR částku 2 mil. Kč na projekt rozvojové pomoci „Budování kapacit pro zavádění čistší produkce“ jehož realizátorem bylo České centrum čistší produkce (ČČČP) a UNIDO. Celková výše českého rozvojového příspěvku byla 8 mil. Kč. Projekt byl zaměřen na uplatnění nových ekologických technologií do výroby kabelů.

Druhým projektem rozvojové pomoci bylo „Budování kapacit ekomanagementu“. Realizátorem této akce (2004 – květen 2005) bylo České ekologické manažerské centrum. Cílem programu seminářů bylo předávání českých zkušeností z oblasti zavádění EMS (mezinárodních standardů ISO 14001). Na organizaci seminářů eko-managementu byla vyčleněna suma 15 tis. EUR (na jednu zemi). Projekt byl určen rovněž pro BaH, SČH a UA.

Dalšími dvěma projekty z oblasti ekologie a vodního hospodářství, realizovanými společnostmi HYDROPROJEKT, byly

---

„Generální plán zásobování města Kočani pitnou vodou“ a „Zlepšení životního prostředí v povodí řeky Bregalnica“ (objem 2,2 mil. Kč). Druhý projekt byl dokončen v r. 2006.

V r. 2006 byl schválen pouze jeden rozvojový projekt „Odstranění starých ekologických zátěží v chemickém závodě OHIS ve Skopji“.

Projekty financované z české rozvojové pomoci přispívají k rozvoji kontaktů s českými výrobci, dodavateli technologií a dalšího materiálu.

Vzhledem k úspěšnému postupu reforem vycházejících ze stabilizačního a asociačního procesu, nebyla Makedonie začleněna mezi prioritní země pro poskytnutí naší rozvojové pomoci. Namísto toho se od r. 2007 intenzivně využívají možnosti tzv. Malých lokálních projektů, které jsou zaměřené především na oblast školství a potřeby handicapovaných dětí.

V dalších letech realizoval ZÚ Skopje v MK ročně 2 až 4 Malé lokální projekty z prostředků České rozvojové agentury.

Např. v r. 2013 byla v rámci projektu „**Všichni jsme si rovni**“ rekonstruována a vybavena učebna pro zrakově postižené děti ve městě Gostivar, projekt „**Včasná pomoc**“ zajistil rekonstrukci oddělení pohotovosti na Univerzitní dětské klinice ve Skopji a realizace projektu „**Čti budoucnost**“ napomohla digitalizaci knihovny v multietnické základní škole Baskimi-Birlik-Edinstvo v Gostivaru.

V r. 2014 se mj. v rámci projektu „**My jsme zde**“ podařilo plně vybavit učebnu pro žáky se zvláštními potřebami ve státní základní škole „Lirija“ v Tetovu nejen veškerou potřebnou technikou (počítače, monitory, projektor atd.), ale rovněž nábytkem pro studenty i učitele. Díky realizaci 2. fáze projektu „Včasná pomoc“ byla pak zajištěna další část nezbytného vybavení pro pohotovost na Univerzitní pediatrické klinice ve Skopji. V r. 2015 bylo vynaloženo celkem 500 tisíc Kč na realizaci projektů „**Rovnost především**“ (vybudování ústředního topení v základní škole střediskové obce Padalište nedaleko Gostivaru) a „**Nejlepší pro nejmenší**“ (rekonstrukce internátu pro žáky ZŠ v obci Dragomance nedaleko Kumanova). V roce 2016 bylo vyčleněno 200 tisíc Kč na druhou fázi projektu „**Nejlepší pro nejmenší**“ a v r. 2017 stejná částka na projekt „**Lepší podmínky pro studenty se zvláštními potřebami**“, zaměřený na zlepšení životních a studijních podmínek sluchově postižených dětí střední školy „Partenija Zografski“ ve skopské čtvrti Gazi Baba.

5. Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu

Automobilový průmysl, zemědělský a potravinářský průmysl

Především z velké části zastaralý vozový park pro veškerou veřejnou i státní hromadnou dopravu (včetně městské, s výjimkou relativně moderních dvoupatrových autobusů ve Skopje). Zastaralé služby ve veřejné dopravě, chybějící komunikační systémy i signalizační a bezpečnostní zabezpečení, hlavně ve vlakové dopravě, otvírá velké příležitosti pro české firmy v této oblasti. Nedostatek kvalitních traktorů v soukromém zemědělském sektoru a malo-traktorů v soukromém sektoru nabízí zajímavé příležitosti. Limitujícím faktorem je nedostatek veřejných finančních zdrojů, slabost zemědělských malovýrobců a omezená vládní podpora zaměřená na malé zemědělce.

Důlní, těžební a ropný průmysl

Vláda by chtěla v následujících letech výrazně zvýšit využití nerostných zdrojů revitalizací stávajících i otevřením nových dolů a závodů na zušlechťování rudy (! v Makedonii se zušlechťují rudy vytěžené nejen v zemi, ale i z Kosova). Žádané jsou projektové studie, dodávky důlních strojů a vybavení, zabezpečovací systémy.

Energetický průmysl

Makedonie má trvale velký problém s výrobou elektrické energie. Dosavadní tradiční zdroje nestačí a téměř 45% elektrické energie musí Makedonie dovážet ze zahraničí. Velkým partnerem byla Ukrajina, která ovšem nyní není schopna dodržet nasmlouvané objemy elektrické energie. Země tedy uvažuje o nových energetických zdrojích, s cílem zajistit energetickou soběstačnost.

Všechny tři makedonské energetické firmy plánují v roce 2017 masivní výstavbu a rekonstrukci stávajících zařízení (elektráren a přenosové soustavy). Pro tento rok mají připraveno více jak 90 milionů EUR a chtějí začít s projekty tak rychle, jak jen to bude možné, s cílem dokončit navýšení kapacit nejpozději v letech 2019/2020. Makedonská společnost, která má na starosti přenosovou soustavu země (MEPSO), plánuje rekonstrukci přenosové soustavy, a to pro vysokonapěťové vedení z hlavní tepelné elektrárny země v Bitole k albánským hranicím. Celková délka vedení je 400 kilometrů a investice je naplánována v objemu 16-20 milionů EUR. Investice kolem 32 mil EUR plánuje i druhý největší makedonský výrobce v oblasti energetiky firma EVN, hlavně v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Firma byla před několika roky zprivatizována a je plně v rukou rakouského koncernu EVN. Nijak tedy nepřekvapí, že se profiluje v oblasti obnovitelných zdrojů energie. Po úspěšném spuštění větrného parku v oblasti Bogdance, chystá nyní v této oblasti druhou fázi výstavby větrných farem v oblasti Bogdanci. Stranou není ani hlavní hráč v makedonské energetice – firma ELEM, která plánuje v roce 2017 utratit 50 mil EUR na přípravu výstavby nových tepelných elektráren v Bitole, Novaci, Mogila a Logovardi.

Služby

Budování rezidenčních čtvrtí, kancelářských a obchodních prostorů, zdravotních zařízení, komunální infrastruktury, sportovních (hlavně lyžařských) rekreačních a zábavních areálů atd..

Vodohospodářský a odpadní průmysl

Odpadové hospodářství a ochrana vodních zdrojů. Makedonie připravuje s využitím financování z EU projekty na výstavbu čističek. Prakticky ve všech regionech to mají na starosti místní obecní zastupitelstva.

Nejen projektování a výstavba čističek, ale rovněž rekonstrukce, projektování a výstavba kanalizací, ekologických skládek a podniků na zpracování odpadů, jež v MK dosud téměř neexistují. Předpokladem pro případný úspěch českých firem v této oblasti je (stejně jako i v některých dalších odvětvích) mj. schopnost napomoci při využití IPA II.

Zemědělský a potravinářský průmysl

Prioritou makedonské vlády je i zemědělství, a to především z důvodů vysokého počtu praceschopného obyvatelstva působícího v tomto oboru (kolem 20 % práce schopného obyvatelstva země). V Makedonii najdeme převážně malé rodinné farmy, kterých je na 170 tisíc. Existují však i velká zemědělská družstva, která disponují velkými skleníky, zpracovatelskými linkami pro svoji produkci. Celkový objem zemědělské půdy je více jak 315.000 hektarů. Země má vysoké předpoklady pro rozsáhlou produkci biopotravin, převážně v ovocnářském a zelinářském sektoru. Je málo známý fakt, že v Makedonii se pěstuje ve velkém mimořádně kvalitní rýže, kterou úspěšně země vyváží svým nejbližším sousedům. Makedonie je známá též svým kvalitním tabákem, který plně dokáže nahradit kvalitní americký tabák. V hornatých oblastech Makedonie je významná živočišná výroba (365.000 kusů skotu produkuje maso a masné výrobky a hlavně sýry). Charakter zemědělské výroby v Makedonii indikuje spíše malou zemědělskou techniku – celkem je v zemi v provozu 92.000 menších traktorů, ovšem velmi zastaralých. Z toho se dá odvodit, že země potřebuje především traktory menší výkonové řady a též malé zemědělské stroje. Do začátku 90. let minulého století bylo bývalé Československo třetí největší obchodní partner země a jeden z největších dodavatelů zemědělských strojů a země byla prakticky monopolním dodavatelem ovoce a zeleniny pro celou bývalou Jugoslávii. Další plánovaný rozvoj zemědělství dává opětovnou šanci dodávkám české zemědělské techniky.

Železniční a kolejová doprava

Budování a rekonstrukce dopravní infrastruktury s důrazem na koridory X a VIII, dálniční, silniční a železniční síť (vláda preferuje formu koncesí). Všechna makedonská města jsou převážně závislá na automobilové dopravě, a s výjimkou Skopje, málo rozvinuté a ekologicky problematické dopravě autobusové. Situaci komplikuje skutečnost, že velká část tendrů v dané oblasti je vypisována jako PPP (viz např. opakovaný tendr na výstavbu a provozování tramvajové trati ve Skopje či výstavbu automobilového tunelu pod centrem Skopje).

Další mimořádně perspektivní sektory a příležitosti

- Oblast energetiky – výstavba nových a rekonstrukce stávajících energetických zdrojů, především vodních elektráren
- plynofikace
- dopravní infrastruktura (železnice)
- technologie na ochranu životního prostředí - hlavně čištění a úprava vody
- nakládání s odpady
- dopravní prostředky
- zemědělská technika a technologie

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
---------------------	------------------------

Podkapitoly:

- 5.1. Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty
- 5.2. Kalendář akcí

5.1 Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Jako perspektivní odvětví se jeví zejména **oblast energetiky** - výstavba nových a rekonstrukce stávajících energetických zdrojů, především vodních elektráren. Za poslední desetiletí nebyl dán do provozu žádný nový energetický zdroj a více než 30% elektrické energie MK dováží ze zahraničí.

Všechny tři makedonské energetické firmy plánují v roce 2017 masivní výstavbu a rekonstrukci stávajících zařízení (elektráren a přenosové soustavy). Pro tento rok mají připraveno více jak 90 milionů EUR a chtějí začít s projekty, jejichž konec realizace by měl být kolem roku 2019. Makedonská společnost, která má na starosti přenosovou soustavu země (MEPSO), plánuje rekonstrukci přenosové soustavy z Bitoly k albánským hranicím o délce 400 kilometrů. Investice kolem 32 mil EUR plánuje i druhý největší makedonský výrobce v oblasti energetiky firma EVN, a to hlavně v oblasti obnovitelných zdrojů energie – 2 fáze výstavby větrných farem v oblasti Bogdanci. Stranou nezůstal ani hlavní hráč v makedonské energetice – firma ELEM, která plánuje v roce 2017 utratit 50 mil EUR na přípravu výstavby nových tepelných elektráren v Bitole, Novaci, Mogila a Logovardi.

Plynofikace MK (jen 15% využití magistralního plynovodu). Bude záležet na dalším vývoji ohledně uvažovaného napojení na TAP atd., výraznější příležitost pro české firmy by pravděpodobně měla být spíše až v oblasti terciálních rozvodů.

Perspektivní je i zapojení českých firem do rozvoje **těžebního průmyslu** (projektové studie, dodávky důlních strojů a vybavení, zabezpečovací systémy atd.). V následujících letech by totiž vláda ráda výrazně zvýšila využití nerostných zdrojů revitalizací stávajících a otevřením nových dolů.

Spolupráce při **budování dopravní infrastruktury, zejména pak koridorů X a VIII**, obnova stávající a budování nové dálniční a železniční sítě (vláda preferuje formu koncesí).

Systémy městské dopravy a ekologické projekty (odpadové hospodářství a ochrana vodních zdrojů - naprosto nevyhovující současná situace musí být řešena v kontextu sblížení s EU).

Developerské projekty (budování rezidentních čtvrtí, kancelářských a obchodní prostorů, zdravotních zařízení a další komunální infrastruktury), stavebnictví je v gesci MD MK.

Makedonská vláda označila některá další národohospodářská odvětví, do nichž má zájem přilákat zahraniční kapitál: **zemědělství, zpracovatelský potravinářský / průmysl, výroba součástek pro automobilový průmysl, informační**

technologie, vzdělání a zdravotní péče.

[Aktuální sektorové příležitosti pro Makedonii](#)

Další oborové příležitosti pro všechny země naleznete v [Mapě oborových příležitostí na portálu BusinessInfo.cz \(www.businessinfo.cz/mop\)](#).

5.2 Kalendář akcí

- 01.01.2017-31.12.2017: Asistence českým firmám: Pomoc českým firmám (podávání informací, poskytování rad, účast na jednáních atd.) usilujícím o proniknutí na makedonský trh.
- 01.01.2017-31.12.2017: Informační činnost pro české firmy: Zjišťování a poskytování informací o možném uplatnění produktů českých firem na makedonském trhu, o vhodných obchodních partnerech atd. na základě poptávky českých podnikatelských subjektů.
- 01.01.2017-31.12.2017: Pomoc českým firmám potýkajícím se v Makedonii s problémy: Aktivní angažovanost v zájmu vyřešení problémů, na něž narážejí české firmy při svém působení v Makedonii. Dlouhodobé vážné potíže mají především firmy ,NESS Česká republika, Laris Trading Company a Sumbro Samokov.
- 01.01.2017-31.12.2017: Spoluorganizování podnikatelských misí Spolupráce při organizaci uvažované podnikatelské mise organizované Hospodářskou komorou ČR a případně dalších podnikatelských misí (doprovod ústavních činitelů, na okraj jednání Společného výboru pro hospodářskou spolupráci...).
- 01.01.2017-31.12.2017 Veřejné soutěže: Průběžné sledování tendrů a veřejných zakázek na příslušných portálech i jejich získávání aktivní kontaktní činností a jejich zadávání do systému SINPRO.
- 02.03.2017-30.10.2017: Malé lokální projekty: Realizace malých lokálního projektů "Nejlepší pro nejmenší" (částečná rekonstrukce školního internátu na severovýchodě MK) a "Rovnost především" (vybudování ústředního topení v základní škole v horské oblasti západní MK).
- podzim 2017: Společný výbor pro ekonomickou spolupráci: Asistence při přípravě 2. zasedání česko-makedonského Společného výboru pro ekonomickou spolupráci, které by se mělo uskutečnit v Makedonii.

SKOPJE FAIR CALENDER FOR 2017

DATE OF EXHIBITION	TYPE OF EXHIBITION	NAME OF EXHIBITION
28.02-04.03.2017	BUILD AND CONSTRUCT	14 th International Fair of Construction, Building Materials and Construction Mechanization 7 th RealExpo – International Real Estate Exhibition

21-26.03.2017	Mebel (FURNITURE)	43 rd International Fair of Furniture, Household and Social Buildings Equipment, Manufacturing supplies and Furniture Industry Machinery
04-10.04.2017	Book Fair	29 th International Book Fair
06-08.04.2017	Days of Education and Career	20 th International Fair of Education and Career
06-08.04.2017	Skopje Travel Market	7 th International Tourism Fair
22.9-01.10.2017	Esenski Doma Saem (Autumn Home Fair)	Home goods-at GOOD prices!
17-21.10.2017	Tehnoma	43 rd International Fair of Metallurgy, Electronics, Energy, Non-Metals and Construction 18 th International Fair for Handicrafts, and Small-Scale Industry MAKINOVA – 37 th International Exhibition and Innovation
17-21.10.2017	International Trade Fair of Consumer Goods ITF-Agrofood	67 th International Fair of Food, Beverages and Consumer Goods 67 th International Fair of Machines, Equipment, Packing and Domestic Transport 58 th International Fair of Tobacco and Machines 45 th International Fair of Agriculture Industry 26 th International Exhibition of Wine and Strong Beverages National Presentations
01-04.12.2017	Wine Fest	7 th International Wine Fest

05.12.2017	FINEXPO	13 th International Trade Fair of Finance and Business Opportunities
------------	---------	---

6. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Vzhledem k relativně malému makedonskému trhu pokrývá standardní distribuční a prodejní síť pro zboží domácí provenience i zboží z dovozu zpravidla území celého státu. U některých položek, zejména spotřebního zboží, jsou vytvořeny lokální distribuční kanály. Většinu distribučních a prodejních činností zajišťují malé a střední firmy.

Velké velkoobchodní a maloobchodní řetězce jsou v Makedonii poměrně málo zastoupeny. Zahraniční nadnárodní obchodní řetězce v zemi jsou dosud omezeny na řeckou firmu "Vero" (Veropulos- frančíza Intersparu), tureckou Ramstor (skupina Koç) a některé slovinské řetězce. Řídce se vyskytují rovněž metody přímého prodeje zboží typu "až do domu".

Značná část zemědělské produkce se prodává v tržnicích. Oblíbenou formou uplatnění zboží (a služeb) na trhu je zastupování zahraničních firem místními zástupci. V této oblasti je pocítována silná konkurence při hledání zastoupení zahraničního komitenta. Význam této formy uplatnění není zanedbatelný, v místních podmínkách hrají důležitou úlohu dlouhodobé osobní, často i příbuzenské vazby a vztahy zástupců s potenciálními zákazníky.

Restriktivní vývozní a dovozní opatření byla zrušena v listopadu 1996. Celní sazby upravuje "Zákon o celních sazbách" z května 2005 (39/2005 Sb, nejnovější doplnění 15/2015 Sb. z 2.2.2015). Výše sazeb se pohybuje u většiny položek mezi 0 až 35%, u vybraných zemědělských produktů do 60%, celní sazby pro dovoz ropy a některých dalších základních surovin jsou nižší než 5%, pro ropné deriváty 10%. Průměrné dovozní clo činí 15%. Vývozní cla nejsou uplatňována. V lednu 1997 byly zavedením "jednotné (dovozní i vývozní) celní deklarace", zjednodušeny celní formality.

Dohodu o obchodní spolupráci Makedonie s EU z r. 1997 nahradila v roce 2001 Stabilizační a asociační dohoda s EU. Vstupem do WTO v r. 2003 přijala Makedonie i veškeré závazky z tohoto členství vzešlé.

Při zakládání podniku jsou si makedonští a zahraniční zakladatelé před zákonem rovni. Zahraniční osoba či makedonský státní příslušník mohou získat podíl ve společnosti stejným způsobem a za stejných podmínek.

Společnost je považována za právnickou osobu po zápisu do obchodního rejstříku. Pro každou formu společnosti je zákonem stanoven postup jejího založení a registrace. Při zakládání společností se zahraniční kapitálovou účastí je vyžadován souhlas příslušného makedonského ministerstva, které řídí zahraničně-obchodní vztahy země, v případě, že:

- společnost je zcela vlastněna jedním nebo více cizími subjekty nebo jednotlivci;
- většinu vkladu vlastní cizí jednotlivci nebo subjekty.

Povolení příslušného ministerstva je vyžadováno rovněž v případě, že se jedná o změnu vlastnické struktury v existující společnosti nebo kdy podíl cizí strany dosáhne většiny.

Zahraniční kapitálová účast v nově zakládané i již existující společnosti musí být zaznamenána do rejstříku zahraničních investic.

Současná vláda mimo reformy katastru vyhlásila program administrativní gilotiny („Regulatory Guillotine“) s cílem omezit byrokratické postupy a zkrátit registraci firmy na 3 a následně až 1 den.

Podkapitoly:

- 6.1. Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej
- 6.2. Dovozní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu
- 6.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku
- 6.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP), významné veletrhy a výstavy v teritoriu
- 6.5. Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 6.6. Trh veřejných zakázek
- 6.7. Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka
- 6.8. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk(y), státní svátky, pracovní a prodejní doba
- 6.9. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria (oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince)
- 6.10. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR
- 6.11. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

6.1 Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Vzhledem k relativně malému makedonskému trhu pokrývá standardní distribuční a prodejní síť pro zboží domácí provenience i zboží z dovozu zpravidla území celého státu. U některých položek, zejména spotřebního zboží, jsou vytvořeny lokální distribuční kanály. Většinu distribučních a prodejních činností zajišťují malé a střední firmy.

Velké velkoobchodní a maloobchodní řetězce jsou v Makedonii poměrně málo zastoupeny. Zahraniční nadnárodní obchodní řetězce v zemi jsou dosud omezeny na řeckou firmu "Vero" (Veropulos- francíza Intersparu), tureckou Ramstor (skupina Koç) a některé slovinské řetězce. Řídce se vyskytují rovněž metody přímého prodeje zboží typu "až do domu".

Značná část zemědělské produkce se prodává v tržnicích. Oblíbenou formou uplatnění zboží (a služeb) na trhu je zastupování zahraničních firem místními zástupci. V této oblasti je pocitována silná konkurence při hledání zastoupení zahraničního komitenta. Význam této formy uplatnění není zanedbatelný, v místních podmínkách hrají důležitou úlohu dlouhodobé osobní, často i příbuzenské vazby a vztahy zástupců s potenciálními zákazníky.

Při většině obchodních jednání zaznamenáte balkánská specifika. Ignoruje-li makedonský partner dotaz, poptávku, či nabídku, je to většinou vyjádřením nezájmu - omluva není považována za nutnost. Jednání (s českými subjekty) se vedou ve velice vstřícném duchu, občas s akcentem na pan-slovanství. Obchodní schůzky jsou v porovnání s našimi zvyky delší, většinou časově neohraničené a často vyžadují značnou trpělivost. Málokdy se jednání podaří uzavřít po první schůzce, spíše lze očekávat jednání na etapy. Často se pokračuje v projednávání problematiky při pracovním obědě nebo večeři. Nezřídka se makedonský partner pokusí svému protějšku vnutit při jednání familiární tón, včetně nabídky na tykání (někdy k němu přistoupí i bez předběžného souhlasu).

Makedonští obchodníci ve většině případů upřednostňují rodný jazyk (makedonština nebo albánština). Vzhledem k historickým kořenům (bývalá SFRJ) lze k rozhovorům využít srbochorvatštinu. Mezi mladou generací je rozšířena angličtina, u albánského etnika němčina.

6.2 Dovošní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu

Restriktivní vývozní a dovošní opatření byla zrušena v listopadu 1996. Celní sazby upravuje Zákon o celních sazbách z května 2005 (39/2005 Sb, nejnovější doplnění 15/2015 Sb. z 2.2.2015). Výše sazeb se pohybuje u většiny položek mezi 0 až 35%, u vybraných zemědělských produktů do 60%, celní sazby pro dovoz ropy a některých dalších základních surovin jsou nižší než 5%, pro ropné deriváty 10%. Průměrné dovošní clo činí 15%. Vývozní cla nejsou uplatňována. V lednu 1997 byly zavedením "jednotné (dovošní i vývozní) celní deklarace" zjednodušeny celní formality.

Dohodu o obchodní spolupráci Makedonie s EU z r. 1997 nahradila v roce 2001 Stabilizační a asociační dohoda s EU. Vstupem do WTO v r. 2003 přijala Makedonie i veškeré závazky z tohoto členství vzešlé.

6.3 Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Veškeré podmínky a ustanovení v roce 2016 zůstaly stejné, jak v předešlých letech. Při zakládání podniku jsou si makedonští a zahraniční zakladatelé před zákonem rovni. Zahraniční osoba či makedonský státní příslušník mohou získat podíl ve společnosti stejným způsobem a za stejných podmínek.

Společnost je považována za právnickou osobu po zápisu do obchodního rejstříku. Pro každou formu společnosti je zákonem stanoven postup jejího založení a registrace. Při zakládání společností se zahraniční kapitálovou účastí je vyžadován souhlas příslušného makedonského ministerstva, které řídí zahraničně-obchodní vztahy země, v případě, že:

- společnost je zcela vlastněna jedním nebo více cizími subjekty nebo jednotlivci;
- většinu vkladu vlastní cizí jednotlivci nebo subjekty.

Povolení příslušného ministerstva je vyžadováno rovněž v případě, že se jedná o změnu vlastnické struktury v existující společnosti nebo kdy podíl cizí strany dosáhne většiny.

Zahraniční kapitálová účast v nově zakládané i již existující společnosti musí být zaznamenána do rejstříku zahraničních investic.

Současná vláda mimo reformy katastru vyhlásila program administrativní gilotiny („Regulatory Guillotine“) s cílem omezit byrokratické postupy a zkrátit registraci firmy na 3 a následně až 1 den.

6.4 Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP), významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Nejrozšířenější formou propagace, reklamy a reklamních kampaní je využívání státních i soukromých komerčních televizních kanálů a lokálních komerčních rozhlasových stanic v pásmu FM. Periodický i účelový tisk je rovněž hojně využíván k propagačním účelům. Využití velkoplošné reklamy ("bill-boardů") v celorepublikovém měřítku je spíše omezené. Využití prostředků MHD a sportovních areálů k reklamním účelům je časté. Uplatňují se i reklamní akce ve formě jednorázového či dlouhodobého sponzorování sportovních týmů a společenských událostí. V zemi existuje velký počet reklamních a marketingových agentur.

Jedinou veletržní organizací v Makedonii je firma „Era Grup - Skopski Saem“ („Skopje Fair“), nacházející se ve Skopji (6 výstavních hal o celkové ploše 25.000m², zakrytý prostor 16.000m²). Ročně se zde pořádá 13 – 15 veletržních a výstavních tematických nebo všeobecných akcí (veletrhy se zaměřením na potravinářský, textilní, kožedělný průmysl, stavebnictví, výrobu obuvi, nábytku, zdravotnických potřeb a vybavení, telekomunikace, počítače a zařízení kanceláří atd.).

[Skopski Saem](#) (Skopský veletrh)

Belasica b. b., P.O.Box 356

1001 Skopje Republic of Macedonia

tel.: +389 2 3218-388

fax.: +389 2 3218-375

http: www.eragrupa.mk

E-mail: info@eragrupa.mk

Projektový manažer, na kterého se lze obracet, je paní VALENTINA DIMITROVA

<http://www.eragrupa.mk/kalendar/PDF/kalendar2017.pdf>

Hlavní veletrhy podle oborů a [rámcové](#) termíny v r. 2017:

SKOPJE FAIR CALENDER FOR 2017

DATE OF EXHIBITION	TYPE OF EXHIBITION	NAME OF EXHIBITION
28.02-04.03.2017	BUILD AND CONSTRUCT	14 th International Fair of Construction, Building Materials and Construction Mechanization 7 th RealExpo – International Real Estate Exhibition
21-26.03.2017	Mebel (FURNITURE)	43 rd International Fair of Furniture, Household and Social Buildings Equipment, Manufacturing supplies and Furniture Industry Machinery
04-10.04.2017	Book Fair	29 th International Book Fair
06-08.04.2017	Days of Education and Career	20 th International Fair of Education and Career
06-08.04.2017	Skopje Travel Market	7 th International Tourism Fair

22.9-01.10.2017	Esenski Doma Saem (Autumn Home Fair)	Home goods-at GOOD prices!
17-21.10.2017	Tehnoma	43 rd International Fair of Metallurgy, Electronics, Energy, Non-Metals and Construction 18 th International Fair for Handicrafts, and Small-Scale Industry MAKINOVA – 37 th International Exhibition and Innovation
17-21.10.2017	International Trade Fair of Consumer Goods ITF-Agrofood	67 th International Fair of Food, Beverages and Consumer Goods 67 th International Fair of Machines, Equipment, Packing and Domestic Transport 58 th International Fair of Tobacco and Machines 45 th International Fair of Agriculture Industry 26 th International Exhibition of Wine and Strong Beverages National Presentations
01-04.12.2017	Wine Fest	7 th International Wine Fest
05.12.2017	FINEXPO	13 th International Trade Fair of Finance and Business Opportunities

6.5 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Tato problematika ochrany duševního vlastnictví zůstává nijak nezměněna a řeší ji Zákon o ochraně duševního vlastnictví a podobných právech (Sbírka zákonů MK č. 115/10 z 31.8.2010), 140/10 (ze dne 21.10.2010) a 51/11 (ze dne 13.4.2011)) ([Poslední verze](#)) a touto problematikou se zabývá příslušné [oddělení ministerstva kultury](#).

6.6 Trh veřejných zakázek

System zadávání veřejných zakázek a jejich hodnocení řeší Zákon o veřejných zakázkách z 12.11.2007 (viz Služben vesnik, č. 136/07). Pokud hodnota zakázky na dodávku zboží přesáhne 400 tis. EUR nebo zakázka služeb překročí 1 mil. EUR (vždy ekvivalent v makedonských denárech/MKD), musí být vždy vypsán mezinárodní tendr (pozn.: může být vypsán dle rozhodnutí objednavatele i při hodnotách nižších). ZÚ Skopje pravidelně zveřejňuje zajímavé tendry makedonských státních orgánů a institucí na webových stránkách portálu Bussiness Info.

6.7 Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka

Způsoby řešení obchodních sporů

Řešení sporů závisí na formulaci podmínek v obchodním kontraktu. Makedonský partner většinou trvá na jejich řešení u místních soudů.

Domácí legislativní zdroje arbitrážních postupů vycházejí z Ústavy MK, Procesního zákona o řešení sporů (SFRJ č. 4/77), Zákona o řešení obchodních sporů (SFRJ č. 43/82) a Zákona o obchodních společnostech.

S významnými firmami lze sjednat řešení sporů i v zahraničí podle jiného obchodního práva, např. u Arbitrážního dvora ve Vídni podle rakouského obchodního práva.

Běžným standardem je zdlouhavé a netransparentní projednávání obchodních sporů. Oblast justice je dlouhodobě kritizovaná Hodnotícími zprávami Evropské komise (selektivní právo, politické ovlivňování soudů, jejich pomalost a neefektivita, nízká úroveň implementace legislativy).

Rizika místního trhu a investování v teritoriu

Subjektivním rizikem je především nízká platební morálka, proto je vhodné eliminovat rizika vhodnými zajišťovacími nástroji obchodního či platebního styku.

Z objektivního hlediska jsou rizikem celkové politické a právní poměry v zemi. Relativně přesný obrázek nabízejí pravidelné Hodnotící zprávy Evropské komise. Jde především o nefunkční nebo problematicky fungující soudnictví, o všudypřítomné rodinné, politické i finanční vazby, korupci či o zasahování státu do ekonomiky (tailor-made tendry, rušení výběrových řízení, nesystémový výběr obchodních partnerů).

Zcela nedostatečná decentralizace v kombinaci s přebujelým byrokratickým aparátem vytváří často v klíčových momentech nepřekonatelnou hradbu. Velkým problémem zůstávají nevypořádané vlastnické vztahy a případy špatné privatizace, které umožňují neprůhledné spekulace. K dalším problémům je třeba přičíst i organizovaný zločin, vysoký podíl šedé ekonomiky, nelegální obchodní aktivity a zaměstnávání a také krácení daní v kombinaci se selektivním uplatňováním práva. Tyto aspekty snižují konkurenceschopnost zahraničních subjektů na místním trhu. Na nízkou vymahatelnost práva si stěžují zahraniční i české firmy, které trpí také netransparentností výběrových řízení a špatnou prací Odvolací komise.

V neposlední řadě nelze opomenout riziko „politické izolace“ MK (zablokování přístupu do EU a NATO v důsledku sporu GR – MK, „dobré sousedské vztahy“ a možné dopady na ekonomiku, resp. zahraniční investory). MK tak mnohdy ztrácí komparativní přednost vůči ostatním zemím západního Balkánu.

Bez náležitého organizačního, technického a finančního zajištění (přesný, detailně vypracovaný kontrakt včetně sankčních opatření za neplnění a pojištění) nelze obchodní spolupráci nebo investice doporučit. Vstup na MK trh je třeba důkladně

zvážit a porovnat rizika s jinými regionálními sousedy MK.

Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Při platebním styku v zahraničním obchodě je běžně vyžadována platba předem, tj. před dodáním zboží kupujícímu. Neobvyklé není ani použití platby v hotovosti při dodávce zboží. Obě uvedené formy jsou projevem nedůvěry v platební morálku či finanční kredibilitu kupujícího. Neméně častý je požadavek makedonského kupujícího na odklad platby (běžně 90 dnů). Tento požadavek je bez pojištění značně rizikový a nelze jej doporučit. Při realizaci větších obchodních případů se používají standardní platební podmínky úvěrového charakteru.

6.8 Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk(y), státní svátky, pracovní a prodejní doba

Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyky

Při většině obchodních jednání zaznamenáte balkánská specifika. Ignoruje-li makedonský partner dotaz, poptávku, či nabídku, je to většinou vyjádřením nezájmu - omluva není považována za nutnost. Jednání (s českými subjekty) se vedou ve velice vstřícném duchu, občas s akcentem na pan-slovanství. Obchodní schůzky jsou v porovnání s našimi zvyky delší, většinou časově neohraňované a často vyžadují značnou trpělivost. Málokdy se jednání podaří uzavřít po první schůzce, spíše lze očekávat jednání na etapy. Často se pokračuje v projednávání problematiky při pracovním obědě nebo večeři. Nezřídka se makedonský partner pokusí svému protějšku vnutit při jednání familiární tón, včetně nabídky na tykání (někdy k němu přistoupí i bez předběžného souhlasu).

Makedonští obchodníci ve většině případů upřednostňují rodný jazyk (makedonština nebo albánština). Vzhledem k historickým kořenům (bývalá SFRJ) lze k rozhovorům využít srbochorvatštinu. Mezi mladou generací je rozšířena angličtina, u albánského etnika němčina.

Ve většinově pravoslavné Makedonii se uznávají i religiozní svátky římsko-katolické a muslimské. V této oblasti tak vzniká jistá nepřehlednost. Značné omezení intenzity jednání je citelné v letních měsících, kopírujících školní prázdniny, tj. od 15.6. do 15.9. kdy denní teploty ve Skopji přesahují 40° C.

Makedonce nepředstíraně zajímá vývoj v ČR. V mnoha směrech náš polistopadový vývoj obdivují (zvláště pak mírové rozdělení státu a členství v EU a NATO). Mnoho Makedonců Českou republiku (nebo bývalé Československo) navštívilo a situace se ještě zlepšila zavedením vízové liberalizace v r. 2009. Je proto dobré, když se český obchodník před jednáním seznámí alespoň s hrubými rysy kulturního a politického vývoje Makedonie.

Vztahy mezi slovanskými Makedonci a etnickými Albánci jsou i přes stabilizaci politické a bezpečnostní situace od konfliktu v roce 2001 dlouhodobě křehké a často se vyznačují vzájemnou nedůvěrou. Uvnitř jednotlivých národnostních skupin jsou však vztahy mezi lidmi vřelé a balkánsky široké. Rodina je v Makedonii chápána v širším smyslu než je běžné ve střední Evropě. V relativně malé zemi jakou je Makedonie, se pak nezřídka lze setkat s tím, že „každý každého zná“, nebo má alespoň společné známé, či příbuzné.

V oblastech obydlených převážně makedonskými Albánci (sever a západ), převládají přímé, relativně uzavřené hierarchické rodinné vztahy, ve slovansko - makedonských oblastech jsou tyto vztahy více otevřené. Na pomyslných hodnotových stupních byla u Makedonců tradičně nejvýše rodina a zdraví, s postupem konzumní kultury se více prosazují i peníze, práce nebo volný čas.

Vazby mezi nadřazeným a podřízeným nejsou ve většině případů vymezeny tak přesně jako je běžným zvykem například v

ČR. Vztahy jsou vstřícnější, mnohdy až rodinné. Majitel podniku svým zaměstnancům často tyká, oslovuje je pouze křestním jménem a zná rodinné vztahy i problémy většiny zaměstnanců.

Bez rozdílu národnosti má čas v Makedonii zcela jinou hodnotu než je tomu ve střední Evropě. Makedonští partneři mnohdy nebývají dochvilní. Zpoždění při příchodu na smlouvanou schůzku se ve většině případů oboustranně toleruje.

Verbální komunikace mezi samotnými Makedonci, ale i se zahraničními partnery je doprovázena živou gestikulací. K vyvarování se netaktností, které by mohly v podobné situaci vzniknout, je lépe se předem domluvit a spíše přijmout zvyky (domácího) hostitele. Jinak jsou Makedonci (bez rozdílu etnické příslušnosti) proslulí svojí pohostinností.

Makedonci si potrpí na vzhled, který nicméně určuje balkánská estetika. Snobství a prokazování majetku zjevem je běžné od střední třídy výše. Móda je podřízena klimatickým podmínkám, to znamená, že například v létě se často nosí košile s krátkým rukávem a kravatou, mimo jednání i s rozhalenkou. Ženy rády nosí kostýmy s nejrůznějšími obměnami.

Jídlo nelze v Makedonii uspěchat, dlouze se při něm konverzují. U snídaně nesmí chybět silná černá káva. Jako aperitiv se podává makedonská rakija nebo mastika, event. řecké ouzo. Předkrmem bývá často salát či „meze“ (výběr pikantních past, sýrů a dalších pochutin). Oběd se dále skládá většinou z masového pokrmu se zeleninovou oblohou. Maso je často připravováno na roštu s dřevěným uhlím. Silná hustá polévka, tzv. čorba, se konzumuje dopoledne a často nahrazuje snídani.

Státní svátky, pracovní a prodejní doba

Státní svátky:

- 24. květen – Sv. Cyril a Metoděj – den slovanských věrozvěstů
- 2. srpen – Den republiky – výročí: Ilindenského povstání proti Turkům 2.8.1903 a dále dne 2.8.1944 - zasedání Antifašistického shromáždění pro národní osvobození Makedonie (ASNOM) v klášteře sv. Prochora Pčínského, které vyhlásilo Demokratickou federativní republiku Makedonii (DFM)
- 8. září - Den nezávislosti – den referenda o nezávislosti v roce 1991, kdy se většina obyvatelstva vyslovila pro „suverénní a samostatnou Makedonii s právem vstoupit do svazu suverénních států Jugoslávie“
- 11. říjen - Den národního povstání (2. světová válka) – útokem partyzánů na bulharská kasárna v Prilepu a Kumanovu dne 11. října 1941 byla zahájena osvobozená válka
- 23. říjen - Den makedonského revolučního boje
- 8. prosinec - Sv. Kliment Ochridski

Dny pracovního klidu (svátky):

- 1. leden – Nový rok
- 7. leden - 1. svátek vánoční (pravoslavný)
- pravoslavné Velikonoce - pohyblivý svátek
- 1. květen – Svátek práce
- Ramazan Bajram - pohyblivý svátek muslimů (v roce 2017 začíná dne 27. června)

Svátky národnostních menšin:

- 27. leden - Sv. Sava, den srbské menšiny
- 8. duben - Mezinárodní den Rómů
- 23. květen - Den Aromunů
- 28. září - Mezinárodní den Bosňáků
- Jom Kipur - den židovské menšiny (pohyblivý svátek)

- 22. listopad - den albánské abecedy
- 21. prosinec - den vyučování v tureckém jazyku

Náboženské svátky:

- 6. leden - Štědrý den (pravoslavný)
- 19. leden – „Vodici“ – den Zjevení Krista (pravoslavný)
- Velikonoce (pravoslavné) – pohyblivý svátek
- Velký pátek (pravoslavné) - pátek před Velikonocemi
- 28 srpen – Nanebevstoupení Panny Marie
- 1. listopad – Den všech svatých (katolický)
- Památka zesnulých – pohyblivý svátek (pravoslavný), vždy v pátek
- 25. prosinec – Vánoce (katolické)
- Kurban Bajram - pohyblivý svátek (muslimský)

Pracovní doba:

- **Veřejná administrativa (státní úřady):** pondělí až pátek od 8.00 – 16.00 hod. (v létě za vysokých teplot bývá pracovní doba zkrácena - od 7.00 – 13.00 hod.)
- **Soukromý sektor (firmy, řemeslníci apod.):** pondělí až pátek zpravidla od 8.00 až 9.00 do 16.00 až 17.00 hod. (v létě za vysokých teplot zkrácená pracovní doba od 07.00 – 11.00 a od 18.00 – 20.00 hod.)
- **Otevírací doba obchodů:** obchody s potravinami: pondělí až sobota 7.00 – 20.00 hod. a některé i v neděli 7.00 – 15.00 hod. obchody s ostatním zbožím: pondělí až pátek 9.00 – 20.00 hod., v sobotu 8.00 až –15.00 hod.
- Některé velké obchody řetězců (VERO, TINEX, Ramstore, Tediko, Carrefour) mají otevřeno denně od 8.00 (Ramstore 10.00) do 22.00 hod.
- Od 19.00 hod večer do 06.00 ráno platí zákaz prodeje alkoholických nápojů (mimo restauračních zařízení a kaváren).
- **Restaurace a kavárny:** od neděle do čtvrtka – od 09.00 nebo 10.00 hod. do 24.00 hod., pátek a sobota - od 09.00 nebo 10.00 hod. do 01.00 hod.
- Od 19.00 hod. (mezi 1.5 a 30.9. od 21.00 hod.) do 06.00 platí **zákaz prodeje alkoholických nápojů** (mimo restauračních zařízení a kaváren).

Obecně platí zákaz prodeje alkoholických nápojů na čerpacích stanicích a nezletilým osobám.

6.9 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria (oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince)

Od 19.12. 2009 byla **pro makedonské občany zrušena vízová povinnost** pro všechny země Schengenského prostoru, včetně ČR. Toto rozhodnutí se týká výhradně **držitelů pasů s biometrickými** identifikačními údaji.

Z makedonské strany byla **vízová povinnost pro české občany zrušena** již dříve. Od poloviny roku 2009 mohou čeští občané pro cestu do Makedonie použít platný občanský průkaz. Zde je však potřeba upozornit na tu skutečnost, že pokud odlétá občan EU z části letiště, která není jen pro EU prostor, ale je pro mezinárodní spojení, pak mohou vízové orgány požadovat předložení cestovního pasu.

Konzulární oddělení velvyslanectví ČR v Makedonii sídlí na adrese ul. Kozle 20a, 1000 Skopje,
telefon: +389 2 308 12 00, 308 11 02,
fax: 308 11 00,
e-mail: consulate_skopje@mzv.cz

Do Makedonie je z ČR nejsnadnější silniční spojení přes Bělehrad. **Přímé letecké spojení existuje** (od 24.3.2017), ČSA létá z Prahy do Skopje dvakrát týdně. Nejjednodušší přestupní varianty jsou přes Vídeň nebo Bělehrad. Nejlevnější varianty

jsou leteckou společností WIZZ Air, která létá do Skopje buď z Bratislavy, či Budapešti a její letenky jsou opravdu velmi levné (20-30 EUR jednosměrná letenka). Alternativy lze hledat prostřednictvím specializovaných webových služeb.

Makedonie má základní síť pozemních komunikací, které nejsou vždy v odpovídajícím stavu. Provoz na nich je „balkánský“, např. používání směrovek je minimální a nadměrné je používání zvukových výstražných znamení. Pozornost je třeba věnovat zejména přejezdu křižovatek, protože řada místních řidičů nerespektuje základní dopravní předpisy, často nedává přednost v jízdě nebo často odbočuje doprava na červenou. Zejména ve Skopji je častá jízda cyklistů a někdy i řidičů motocyklů v protisměru, po přechodech pro pěší apod. Přes Makedonii procházejí panevropské koridory X (severojižní) a VIII (východozápadní). Pouze koridor X má většinou charakter dálnice. Průjezdy hlavní dálnicí tj. koridorem X (severojižním) je zpoplatněn, celkem jsou na dálnici 3 výběrčí místa (osobní auto bez přívěsu - 60 MKD za městem Kumanovo + 80 MKD před městem Velec a 60 MKD před odbočkou na Negotino + 40 MKD Skopje. Koridor VIII (východozápadní) je zpoplatněn jen částečně, a to v úseku mezi Skopje a městem Gostivar. Akceptované měny jsou jen dvě - makedonský denár /MKD/ nebo EURO. Vyplatí se platit poplatky v místní měně protože použitý kurz výběrčího místa je velmi nevýhodný 1 EURO = 30 MKD (oficiální kurz kdekoliv ve směnárnách, či bankách je všude stejný a je 1 EURO = 61,5 MKD).

Přihlašovací povinnost do 24 hodin. Cizinec musí přihlásit svůj pobyt na oddělení policie, příslušném podle místa přechodného pobytu. Při ubytování v hotelu či campingu plní tuto povinnost ubytovací zařízení. Před odjezdem ze země je nutné se na policii i odhlásit. Nocování ve volné přírodě je zakázáno. Nocování v karavanu-přívěsu je povoleno pouze na vyhrazených místech a v kempech.

Omezení při dovozu/ vývozu valut, místní měny a ostatní celní předpisy. Dle předpisů Celní správy Republiky Makedonie lze bez nahlášení celním orgánům do Republiky Makedonie dovézt až 10.000 EUR nebo 120.000 MKD na osobu. Větší částku než 10.000 EUR je nutné hlásit. Na přihlášenou hotovost celní orgány vystaví písemné potvrzení.

Bezcelní dovoz je povolen u zboží pro osobní potřebu v obvyklých limitech. Dovož či převoz zbraní je povolen pouze se zbrojním průkazem vystaveným zastupitelským úřadem Makedonie.

Dovoz drobných domácích zvířat je možný po předložení mezinárodního očkovacího průkazu (vč. vakcinace proti vzteklině) a veterinárního potvrzení o tom, že místo předchozího pobytu zvířete není postiženo některou z infekčních nemocí. Toto potvrzení nesmí být starší 2 dnů před vstupem na území Makedonie. Doporučuje se dále vystavit potvrzení obsahující relevantní údaje o převáženém zvířeti (rasa, stáří, místo původu). Zvláštní poplatky ve vztahu k domácímu zvířectvu se na hranicích zatím nevyžadovaly.

Od 1. října 2004 je možné cestovat se psy, kočkami a fretkami pouze s pasem dle nařízení (ES) č. 998/2003. Jedná se o jednotný doklad platný pro EU.

Další aktuální informace je možné nalézt na internetových stránkách [Státní veterinární správy ČR](#), vč. možných změn. Aktuální informace může poskytnout Velvyslanectví Makedonie v Praze.

6.10 Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Zaměstnávání cizinců je méně obvyklé a legislativně i administrativně náročné. Upraveno Zákonem o zaměstnávání a práci cizinců (Sbírka zákonů/Služben vesnik Makedonské republiky č. 70/2007, 5/2009, 35/2010, 148/2011 a 84/2012) a jeho změny dle rozhodnutí Ústavního soudu (Služben vesnik č. 152/2008 a 98/2010). Konsolidovanou verzi Zákona lze najít v makedonštině na webových stránkách [ministerstva práce a sociálních věcí](#).

Cizinci, kteří by chtěli být zaměstnání, chtějí pracovat ve své firmě nebo podnikat v MK, musí nejdříve získat povolení k pobytu a pracovní povolení a zaměstnavatel musí zaregistrovat jejich práci jako práci cizince. Pracovní smlouva bez vyřízení povolení k pobytu je neplatná. Cizinci mohou vykonávat pouze práci, pro kterou mají pracovní povolení. Veškeré náklady ohledně obdržení pracovního povolení a dalších náležitostí by měl krýt zaměstnavatel. Zákon stanoví i další povinnosti zaměstnavatele.

6.11 Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Od 1. ledna 2007 vstoupila v platnost Smlouva mezi ČR a MK o sociálním zabezpečení. Zásadní změnou je zachování nároku na poskytnutí nezbytné zdravotní péče při pobytu na území druhého státu. Náklady však již nenese stát, ale zdravotní pojišťovna pojištěnce. ZÚ Skopje doporučuje cestovatelům uzavřít adekvátní cestovní zdravotní pojištění/připojištění. Při lékařském ošetření ve státním zdravotním zařízení je nutné se prokázat dokladem o zdravotním pojištění v ČR (průkazkou příslušné zdravotní pojišťovny). V soukromých zdravotnických zařízeních se ošetření hradí hotově. Ve Skopje v případě jakýchkoliv zdravotních porblému existuje kvalitní lékařské středisko (personál i lékaři hovoří plyně anglicky), které ovšem nepracuje se žádnou se zdravotních polišťoven z ČR a je třeba se připravit na platbu v hotovosti. Jde o zařízení:

ACIBADEN SISTINA

ulice Skupi 5A, Skopje

telefon +389 2 3099 737, webové stránky: acibademsistina.mk

---

7. Kontakty

Obsah neuveden

Velvyslanectví ČR ve Skopji s působností pro MK bylo oficiálně otevřeno 1.9.2006.

Velvyslanectví České republiky (Ambasada na Republika Češka)

ulice Todor Aleksandrov 35

1 000 Skopje, Makedonie

Telefon: +389/2/3109-805

Fax: +389/2/3178-380

E-mail: skopje@embassy.mzv.cz

Webová stránka: www.mzv.cz/Skopje

Konzulární oddělení Velvyslanectví ČR

ulice Kozle 20 a

1 020 Skopje, Makedonie

Telefon: +389/2/3081-200

Fax: +389/2/3081-100

E-mail: consulate_skopje@mzv.cz

Obchodně-ekonomické oddělení Velvyslanectví ČR

ulice Kozle 20 a

1 020 Skopje, Makedonie

Ing. Jan Kouřil

Telefon: +389/2/3081-200

Fax: +389/2/3081-100

E-mail: jan_kouril@mzv.cz

Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu (CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra).

Ministerstvo zahraničních věcí

Loretánské nám. 101/5

118 00 Praha 1 - Hradčany

tel.: + 420 2 2418 1111

<http://www.mzv.cz>

Odbor ekonomické diplomacie

tel.: + 420 2 2418 2592, + 420 2 2418 2951

e-mail: oed@mzv.cz

Ministerstvo obchodu a průmyslu

Politických vězňů 20

112 49 Praha 1

tel: + 420 2 2485 1111

<http://www.mpo.cz>

Odbor 51510 –OZEP (odbor zahraničních ekonomických politik)

Ing. Roman Plevák

tel.: + 420 2 2485 2036

e-mail: plevak@mpo.cz

Makedonii zpracovává zástupce CzechTrade v Bělehradě:

CzechTrade

JUDr. Svatopluk Čech MBA

YU Biznis Centar

Bul. Mihaila Pupina 10i/ 212

11070 Bělehrad

Srbská republika

Tel.: +381 654 580 489

E-mail: belgrade@czechtrade.cz

Zemědělský diplomat ČR pro Makedonii sídlí v Bělehradě na velvyslanectví ČR

Pavel Svoboda

Bulevar kralja Aleksandra 22

11000 Bělehrad, Srbsko

Tel.: +381 63 218 616

e-mail: pavel_svoboda@mzv

Podkapitoly:

- 7.1. [Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)
- 7.2. [Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu \(CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra\)](#)
- 7.3. [Praktická telefonní čísla v teritoriu \(záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.\)](#)
- 7.4. [Internetové informační zdroje](#)

7.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví ČR ve Skopji s působností pro MK bylo oficiálně otevřeno 1.9.2006.

Velvyslanectví České republiky (Ambasada na Republika Češka)

ul. Todor Aleksandrov 35

1 000 Skopje

Telefon: +389/2/3109-805

Fax: +389/2/3178-380

E-mail: skopje@embassy.mzv.cz

Webová stránka: www.mzv.cz/Skopje

Konzulární oddělení Velvyslanectví ČR

ul. Kozle 20 a

1 020 Skopje

Telefon: +389/2/3081-200

Mobilní telefon konzulární pohotovosti pro české občany: +389 7 123 13 74

Fax: +389/2/3081-100

E-mail: consulate_skopje@mzv.cz

Obchodně-ekonomické oddělení Velvyslanectví ČR

ul. Kozle 20 a

1 020 Skopje

Telefon: +389/2/3081-200

Fax: +389/2/3081-100

E-mail: jan_kouril@mzv.cz

7.2 Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu (CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra)

Ministerstvo zahraničních věcí

Loretánské nám. 101/5

118 00 Praha 1 - Hradčany

tel.: + 420 2 2418 1111

<http://www.mzv.cz>

Odbor ekonomické diplomacie

tel.: + 420 2 2418 2592, + 420 2 2418 2951

e-mail: oed@mzv.cz

Ministerstvo obchodu a průmyslu

Politických vězňů 20

112 49 Praha 1

tel.: + 420 2 2485 1111

<http://www.mpo.cz>

Odbor 51510 –OZEP (odbor zahraničních ekonomických politik)

Ing. Roman Plevák

tel.: + 420 2 2485 2036

e-mail: plevak@mpo.cz

Teritorium MK zpracovává zástupce CzechTrade v Bělehradě:

CzechTrade

JUDr. Svatopluk Čech MBA

YU Biznis Centar

Bul. Mihaila Pupina 10i/ 212

11070 Bělehrad

Srbská republika

Tel.: +381 654 580 489

E-mail: belgrade@czechtrade.cz

Zemědělský diplomat ČR pro Makedonii sídlí v Bělehradě na velvyslanectví ČR

Pavel Svoboda

Bulevar kralja Aleksandra 22

11000 Bělehrad, Srbsko

Tel.: +381 63 218 616

e-mail: pavel_svoboda@mzv

7.3 Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

- Policie (Полиција): 192
- Rychlá zdravotní pomoc (Брза помош): 194
- Požárníci (Противпожарна бригада): 193

- Regionální centrum pro managementu krizí (Регионален центар за управување со кризи): 195
- Asistenční služba motoristům (AMCM-помош на патишта/ Informace o cesty/AMCM-Состојба на патишта): 196, 15555
- Celkový telefonní rejstřík MR (Целосен телефонски именик на РМ): 1188
- Letiště ve Skopji (Аеродром Скопје/Letiště v Ochidu/Аеродром Охрид): 02/3148-333, 046/252-820
- Mezinárodní autobusové nádraží (Меѓуградска автобуска станица): 2466-313
- Železniční nádraží (Железничка станица): 3164-255
- Lékárny (Дежурни аптеки): Zegin MNT 3136-280, Zegin Bunjakovec-Eurofarm Taftadidže 3298-504, 5514-580
- Makedonské telekomunikace (инфо центар): 122

Hospodářská komora:

Stopanska komora na Makedonija

Ul. Dimitrie Chupovski 13

Skopje

Republic of Macedonia

Tel.+389 23244000

Fax.+389 23244088

web: <http://www.mchamber.org.mk>

Statistický úřad:

Ul. Dame Gruev č. 4

Skopje

Tel. +389 2295850, 2295750

fax.+389 2111336

web: <http://www.stat.gov.mk>

7.4 Internetové informační zdroje

Hospodářská komora:

Stopanska komora na Makedonija

Ul. Dimitrie Chupovski 13

Skopje

Republic of Macedonia

Tel.+389 23244000

Fax.+389 23244088

web: <http://www.mchamber.org.mk>

Statistický úřad:

Ul. Dame Gruev č. 4

Skopje

Tel. +389 2295850, 2295750

Fax.+389 2111336

web: <http://www.stat.gov.mk>

Internetové informační zdroje:

- www.ujp.gov.mk Správa veřejných příjmů
- www.customs.gov.mk Celní správa

-
- www.mse.mk Makedonská burza cenných papírů
  - www.sec.gov.mk Komise pro cenné papíry
  - www.stat.gov.mk Státní statistický úřad
  - www.nbrm.mk Národní banka (Main menu - Statistics - External statistics - Foreign Trade)